Ἀριθ. 341 – Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ζ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΔ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6

11 Ἰουλίου 1882

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΥΡ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΥΡ

Ὁ στρατηγὸς Στέφανος Τὺρ (Stephen Türr) ἐγεννήθη ἐν Βάγᾳ τῆς Οὐγγαρίας, τῷ 1825. Τῷ 1848, ἐγένετο ὑπολοχαγὸς ἐν τῷ αὐστριακῷ στρατῷ. Σταθμεύοντος τοῦ συντάγματος αὐτοῦ ἐν Ἰταλίᾳ, ἡ ἐρριζωμένη ἐν αὐτῷ ἀποστροφὴ πρὸς τὸν οἶκον τῶν Ἀψβούργων τῷ ἐνέπνευσε σφοδρὰ συμπαθείας αἰσθήματα ὑπὲρ τοῦ ἰταλικοῦ στρατοῦ· ὅτε δὲ ἡ ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις προσεκάλεσε πάντας τοὺς ἐν τῷ αὐστριακῷ στρατῷ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ὑπηρετοῦντας Οὔγγρους νὰ καταλίπωσι τὰς τάξεις αὐτῶν καὶ προσέλθωσιν ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Πεδεμοντίου, ὁ Τὺρ ἀπῆλθεν ἐκεῖσε ἐκ Βουφαλώρας, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1849, καὶ διωρίσθη συνταγματάρχης τῆς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Σαρδηνίας οὐγγρικῆς λεγεῶνος. Μετὰ τὴν ἧτταν τῆς Νοβάρρας, τὸ πλεῖστον τῆς οὐγγρικῆς λεγεῶνος ἠκολούθησε τὸν συνταγματάρχην αὐτοῦ εἰς Βάδεν, ἔνθα εἶχεν ἐκραγῆ ἐπανάστασις, ἧς διαρκούσης ὁ συνταγματάρχης Τὺρ διώκει οὐ μόνον τὰ λείψανα τῆς οὐγγρικῆς λεγεῶνος, ἀλλὰ καὶ τρία τάγματα Βαδαίων. Μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως, οἱ Οὔγγροι κατέφυγον εἰς Ἑλβετίαν, ἡ δὲ ὁμοσπονδικὴ Κυβέρνησις συνέδραμε πολλοὺς αὐτῶν, ὅπως ἀπέλθωσιν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας· ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης Τὺρ, νοσῶν, ἔμεινεν ἐν Ἑλβετίᾳ, ἔνθα συνετηρήθη ἐπὶ τετραετίαν διὰ μικρᾶς συντάξεως, χορηγουμένης αὐτῷ παρὰ τῆς σαρδηνικῆς Κυβερνήσεως. Ἐκραγέντος τοῦ ῥωσσικοῦ πολέμου τῷ 1854, μάτην ἠτήσατο νὰ ὑπηρετήσῃ ὑπὸ τὸν Ὀμὲρ πασσᾶν, κατώρθωσεν ὅμως νὰ καταταχθῇ ὡς ἐθελοντής, καὶ νὰ μετάσχῃ πολλῶν ἐν τῇ Κριμαίᾳ μαχῶν, καὶ ἰδίως ἐν τῇ τῆς Τζερνάγιας. Εἶτα ἐδόθη αὐτῷ ὑπηρεσία παρὰ τῷ συνταγματάρχῃ Μακμούρδω, τεταγμένῳ ἐπὶ τῶν μεταγωγικῶν τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ. Ἐνῷ ἐξετέλει τὴν νέαν ὑπηρεσίαν ταύτην, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1855, συνελήφθη ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, ὡς λιποτάκτης, καὶ ἀπεστάλη ὑπὸ συνοδίαν εἰς Κρονστάνδην, ὅπως δικασθῇ. Ἡ παράνομος αὕτη σύλληψις παρήγαγε μεγάλην ἀγανάκτησιν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην, αἱ δύο δὲ Κυβερνήσεις, ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἡ γαλλική, διεμαρτυρήθησαν. Ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν χρόνον διέμενεν ἐν ταῖς φυλακαῖς, ἐδικάσθη ἐπὶ τέλει παρὰ στρατιωτικοῦ δικαστηρίου καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον· ἀλλ' ἡ ποινὴ αὕτη ἐμειώθη εἰς διαρκῆ ἐξορίαν, ἐπεμβάσης τῆς ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Κατὰ τὸν ἰταλικὸν πόλεμον τῷ 1859, προσελήφθη ἐν τῷ ἐπιτελείῳ τοῦ Γαριβάλδη, φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου, παρέστη δὲ διαρκῶς αὐτῷ καθ' ἅπασαν τὴν ἐκστρατείαν ταύτην μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐπληγώθη, κατὰ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα ἐν Βρέσκιᾳ. Τὸ ἔαρ τοῦ 1860, ὅτε ὁ Γαριβάλδης ἐπεχείρησε τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν, αὖθις ὁ Τὺρ ἐτάχθη ὑπ' αὐτὸν ὡς ὑπασπιστής· πρὸ τοῦ Παλέρμου δὲ προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑποστρατήγου. Αἱ περιφανεῖς ἐν τῷ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνι ὑπηρεσίαι του ἀνεγνωρίσθησαν παρὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ, καταταξάσης αὐτὸν ὑποστράτηγον ἐν τῷ ἰταλικῷ στρατῷ, τῷ 1861, καὶ ἀναθείσης αὐτῷ τὴν φρουρησιν τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐπαρχίας Νεαπόλεως. Ὁ Τὺρ ἐνυμφεύθη τὴν πριγκιπέσσαν Ἀδελίναν Οὐάϊς Βοναπάρτη, ἐξαδελφὴν τοῦ Ναπολέοντος Γ', τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1861, καὶ ἐγκατέστη ἐν Παλλάντζᾳ. Μετὰ τὴν νύμφευσιν αὐτοῦ δὶς μετέβη εἰς Ῥωμουνίαν, ὅπως παράσχῃ πράγματα τῇ Αὐστρίᾳ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ. Τὰ πολιτικὰ ταξείδια ταῦτα ἐκρίθησαν ὡς ἐνοχοποιοῦντα τὴν ἰταλικὴν Κυβέρνησιν, καὶ ὁ ὑποστράτηγος Τὺρ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ. Ὁ Τὺρ εἶνε ὁ συγγραφεὺς τῶν φυλλαδίων «Σύλληψις, δίκη καὶ καταδίκη τοῦ στρατηγοῦ Τὺρ», 1863 καὶ ὁ «οἶκος τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας.»

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἑνὸς καὶ τούτου τῶν μεγάλων ἔργων τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος, πολλὰ ἐγράφησαν περὶ αὐτοῦ ἐν εὐρωπαϊκαῖς ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς, ὑπὸ ἱστορικήν, ἐμπορικὴν καὶ τεχνικὴν ἔποψιν, ὧν τὰ πλεῖστα μετεφράσθησαν ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν τῷ γαλλικῷ περιοδικῷ «La Nature» (ἀριθ. 460) ἐδημοσιεύθη περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος παρομοία μελέτη, ἣν, ὡς καταλληλοτέραν διὰ τὸ ἡμέτερον περιοδικόν, μεταφέρομεν ἐπὶ τὸ συντομώτερον ἐν τῇ «Ἑστίᾳ».

Ἡ τομὴ

ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἡ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν οὖσα ἑξάκις μεγαλειτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς Γαλλίας, πολὺ δὲ μικροτέρα τῆς τῶν Ὠκεανῶν, οὓς συνήνωσαν ἢ ὁσονούπω συνενοῦσιν αἱ διώρυγες τοῦ Σουὲζ καὶ τοῦ Παναμᾶ, ἀποτελεῖ εὐρυτάτην ἔκτασιν, ἐν ᾗ διενεργεῖται σπουδαιοτάτη ἐμπορικὴ συναλλαγή. Ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους ἡ Μεσόγειος ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῶν ἀνταλλαγῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, παρατηρήσαντες τὰς θαυμασίας καμπὰς τῶν παραλίων της, ἃς διαγράφουσιν οἱ βαθεῖς αὐτῆς κόλποι, τὰ ἀκρωτήρια, καὶ αἱ ἁδρῶς διεσπαρμέναι εἰς τὰ ὕδατά της νῆσοι, συνέκριναν τὸν θαυμάσιον αὐτῆς σχηματισμὸν πρὸς τὰς πτυχὰς καὶ ἀναδιπλώσεις τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ κόσμου. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, ἡ ἐπ' ἄπειρον ἐπέκτασις τῶν ναυτικῶν γνώσεων, περιήγαγον τὴν Μεσόγειον εἰς δευτερεύουσαν θέσιν· οὐχ ἧττον εἰς τὰ παράλια αὐτῆς ἀκμάζουσιν ἔτι τινὰ τῶν ἀρχαίων ἐμπορείων, ἡ Βαρκελώνα, ἡ Μασσαλία, ἡ Γένουα, ἡ Τεργέστη, ἡ Κωνσταντινούπολις. Εἰς τοὺς λιμένας τῆς Μεσογείου ἀνήκουσι σήμερον 30, 000 πλοῖα, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν ἁλιευτικῶν πλοιαρίων, χωρητικότητος 2, 500, 000 τόννων, ἤτοι τὸ τέταρτον τῶν ἐμπορικῶν πλοίων σύμπαντος τοῦ κόσμου, καὶ τὸ ἕκτον τῶν τόννων αὐτῶν. Ὁ ἐπισκεφθεὶς λιμένας τῆς Μεσογείου, παρετήρησε βεβαίως τὸ ὄντως μαγικὸν θέαμα, ὅπερ παριστῶσιν αἱ μακραὶ σειραὶ τῶν σκαφῶν ἀτμοπλοίων, καὶ ἱστιοφόρων, ἀποτελούντων μακρὰ δάση ἱστῶν, ἐφ' ὧν κυματίζουσι ποικιλόχροοι σημαῖαι.

Εἰς τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν πλοίων, ὃν ἐμνημονεύσαμεν, τῆς Μεσογείου, προσθετέον καὶ τὰ πλοῖα ἄλλων ἐθνῶν, ἰδίᾳ τὰ Ἀγγλικά, ἅτινα ἐμπορεύονται εἰς τὰ παράλιά της ἀπὸ τῆς Γιβραλτάρης μέχρι τῆς Ἀζοφικῆς, κομίζοντα τοὺς γαιάνθρακας τοῦ Καρδὶφ καὶ Νιουκάστελ, τὰ πετρέλαια τῆς Ἀμερικῆς, καὶ πάσας τὰς πρώτας ὕλας, ἀκατεργάστους ἢ κατειργασμένας τοῦ Νέου Κόσμου, καὶ ἀποκομίζοντα τοὺς σίτους τῆς Ῥωσσίας, τὸ θεῖον τῆς Σικελίας, τὰ μέταλλα τῆς Σαρδηνίας, Ἀφρικῆς καὶ Ἑλλάδος καὶ ὅλα τὰ ποικίλα προϊόντα τῆς ὑδατολεκάνης ταύτης, ἧς τὰ ὅρια ἀποτελοῦσι τρεῖς ἤπειροι, τρεῖς κόσμοι ὅλως διάφοροι. Ἡ ἐμπορία τῆς Μεσογείου ἐν συνόλῳ ὑπολογίζεται εἰς ἐμπορεύματα 82 ἑκατομμ. τόννων, ἀξίας 8 δυσεκατομμυρίων φράγκων.

Αὕτη ἡ γενικὴ ἔκθεσις τῆς κινήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Μεσόγειος χρησιμεύει ὡς ὁδός, εἶνε ἀρκετὴ σχεδὸν πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ ἀρχομένου ἔργου μετὰ τὰ δύο πρῶτα, τοῦ Σουὲζ καὶ τοῦ Παναμᾶ.

Ἡ διώρυξ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, κειμένη ἐπὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἣ ἀκολουθεῖ τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν ἐμπόριον τῆς Μεσογείου, θέλει προσελκύσει εἰς τὰ ὕδατα αὐτῆς ὅλα τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἄχρι τοῦδε περιπλέουσι τὰ ἀκρωτήρια τῆς Ἑλλάδος. Ἁπλῆ παρατήρησις ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ μέρους τούτου ἀρκεῖ νὰ καταδείξῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Ὁ Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου κεῖται ἐπὶ τῆς 38 μοίρας πλάτους, τὸ δὲ Ταίναρον ἀκρωτήριον ἐπὶ τῆς 36, ὥστε τὰ πλοῖα τὰ ἐμπορευόμενα μεταξὺ τῶν λιμένων τῆς Δύσεως, γαλλικῶν, ἱσπανικῶν, ἰταλικῶν, αὐστριακῶν, καὶ τῶν λιμένων τῶν ἀνατολικῶν, Ἑλλάδος, Τουρκίας, Μικρᾶς Ἀσίας, Κάτω Δουνάβεως, Εὐξείνου Πόντου θὰ ἔχωσι βραχυτέραν γραμμὴν νὰ διανύσωσιν, ἥτις δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ 95 μέχρις 185 μιλίων, ἢ ἀπὸ 180 μέχρι 345 χιλιομέτρων, καθ' ὅσον θὰ ἔρχωνται ἐξ αὐτῆς τῆς Μεσογείου, ἢ ἐκ τοῦ Ἀδριατικοῦ. Ἐὰν παρατηρήσῃ τις οἱονδήποτε χάρτην θέλει ἰδεῖ ὅτι τὰ πλοῖα τὰ ἐρχόμενα ἀπὸ Μεσσήνης ὡς πρὸς τὴν Μεσόγειον, καὶ ἐκ τοῦ Βρενδησίου ὡς πρὸς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον, θὰ διευθύνωνται κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν διὰ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Πλὴν τῆς οἰκονομίας τοῦ χρόνου, ἣν θέλουσιν ἔχει ἐπιβάται καὶ ἐμπορεύματα, τὰ πλοῖα θὰ ἀποφεύγωσι τὰς ἐπικινδύνους διαβάσεις τῶν ἀκρωτηρίων τῆς Πελοποννήσου. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὰ δύο Ἑλληνικὰ ἀκρωτήρια εἶχον τὴν μάλλον μισητὴν φήμην. Τὸ πλησιέστερον πρὸς τὴν Ἀσιατικὴν παραλίαν, ὁ Μαλέας, ἤτο ὁ τρόμος τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν ἢ τῶν Φοινίκων, τῶν ἠναγκασμένων νὰ παραπλέωσι τὴν τρομερὰν αὐτὴν ἄκραν, ὅπου ἡ θάλασσα, ἐξαγριουμένη διὰ τῆς συρράξεως ἐναντίων ῥευμάτων, καθίστατο ἀδιάπλευστος «Μαλέας δὲ κάμψας, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, ἐπιλάθου τῶν οἴκαδε». Τὰ παρακείμενα ὡσαύτως ἀκρωτήρια Ταίναρον καὶ Ἀκρίτας ἦσαν ἐπίφοβα, ὅπως καὶ ὁ Μαλέας. Εἰς τὰ βαθέα σπήλαια τοῦ Ταινάρου μυκώμεναι αἱ καταφοραὶ τῶν θαλασσίων ἀνέμων ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὸν μῦθον ὅτι ἐκεῖθεν ἠκούοντο αἱ ὕλακαὶ τοῦ Κερβέρου.

Ἡ πραγμάτωσις τοῦ μεγάλου καὶ ὠφελιμωτάτου σχεδίου, οὗτινος προΐσταται ὁ στρατηγὸς Τὺρ, καὶ τὸ ὁποῖον ἐνεκολπώθη, ὡς ὅλα τὰ μεγάλα ἔργα, ὁ Φερδινάνδος Λεσσὲψ, πολλάκις ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀρχαίων. Κατὰ τὸ 628 π. Χ. ὁ Περίανδρος, ὁ τύραννος τῆς Κορίνθου, ἐσκέφθη εἰς τὴν διώρυχὴν τοῦ Ἰσθμοῦ. Τρεῖς αἰῶνας ὕστερον ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητής, εἷς τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἀνέθετο εἰς Αἰγυπτίους μηχανικοὺς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μελλούσης διαβάσεως, καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς νὰ διαγράψωσι τὸ σχέδιον· ἀλλ' οἱ σοφοὶ τῆς ἀρχαιότητος διεκήρυξαν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ κόλπου τῆς Κορίνθου εἶνε ὑψηλοτέρα τῆς τοῦ κόλπου τῆς Αἰγίνης. Περίεργος σύμπτωσις! μετὰ δύο χιλιάδας ἔτη ὁμοία πλάνη ἔμελλε νὰ παρεμβάλῃ ἐμπόδια εἰς τὴν τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐσκέφθη καὶ αὐτὸς τὴν διώρυχὴν τοῦ Ἰσθμοῦ, ὅπως ὡσαύτως καὶ τὴν ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης Φουκίνης, καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμένος τῆς Ὀστίας. Ὁ Καλλιγούλας πρὸς στιγμὴν συνέλαβε τὴν σκέψιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ σχέδιον τοῦ Καίσαρος, ἀλλ' ὁ θάνατος ἀνέτρεψε τὰ σχέδια τόσον τούτου, ὅσον καὶ τοῦ κατακτητοῦ τῶν Γαλατῶν, τὰ ὁποῖα ἀνέλαβε νὰ ἐκτελέσῃ ὁ Νέρων.

Ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἡ διώρυχὴ τοῦ Ἰσθμοῦ εἰσέρχεται εἰς φάσιν σπουδαιοτέρας ἐργασίας, ὡς δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν σήμερον ἐκ τῶν καταφανῶν ἰχνῶν τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας ἐργασίας. Ὁ Δίων ὁ Κάσσιος, καὶ ὁ Πλίνιος ἀναφέρουσιν ὅτι κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἀνασκαφῆς ὁ Νέρων εὑρισκόμενος ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἔσκαψε διὰ χρυσῆς ἀξίνης, καὶ ἐπλήρωσεν ἐκ τῆς ἀνασκαφείσης γῆς κάνιστρον, ὅπερ φέρων ἐπ' ὤμων ἐξεκένωσεν ἐπὶ τῆς θέσεως, ἔνθα ἐπρόκειτο νὰ ῥίπτωνται αἱ ἐκχωματώσεις.

Αἱ ἐργασίαι, ἃς ἀνέλαβεν ὁ Νέρων δυστυχῶς ἐμποδίσθησαν ὑπὸ τῆς θρησκοληψίας τῶν ἱερέων τῆς Κορίνθου, οἵτινες φοβούμενοι μὴ ὁ ναὸς αὐτῶν ἐντελῶς καταλειφθῇ ὑπὸ τῶν διαβατῶν τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ μειωθῶσιν ἕνεκα τούτου αἱ εἰς τὸν ναὸν προσφοραί, ἐνέπνευσαν εἰς τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἰδέαν αἰφνιδίου κατακλυσμοῦ, μέλλοντος νὰ ἐπέλθῃ ἐκ τῆς ἀνισότητος τῆς ἐπιφανείας τῶν δύο

θαλασσῶν. Εἶπον ὅτι εἰς τινα μέρη, ὅπου ἡ ἀξίνη ἔπληξε τὸ ἔδαφος, ἀνέβλυσεν αἷμα, καὶ ὅτι ὑποχθόνιοι κραυγαὶ ἀνήγγειλον ἐπικειμένην καταστροφήν. Ἐκ τούτου τὸ ἔργον ἐγκατελείφθη.

Μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων τὰ ἔργα τῆς διωρυχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ ἔμενον ἐν ᾧ σημείῳ κατέλιπεν αὐτὰ ὁ Νέρων. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ μεγαλείου τῆς Ἐνετίας ἐπανελήφθησαν, ἀλλὰ ταχέως ἐγκατελείφθησαν, καὶ μόνον κατὰ τὸ 1829 ἀνευρίσκομεν σχέδιον διωρυχῆς ὑπὸ τοῦ **Virlet d'Aoust**, μέλους τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις ἀπετέλει μέρος τοῦ Γαλλικοῦ ἐπιτελείου, τοῦ ἐξερευνήσαντος τὴν Ἑλλάδα, συνταχθὲν τῇ αἰτήσει τοῦ κόμητος Καποδίστρια, τότε Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος. Αἱ δαπάναι τοῦ σχεδίου ἐκείνου ὑπελογίσθησαν εἰς τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια· συνίστατο δὲ εἰς τὸ νὰ ἐπαναληφθῶσι, κατ' ἀρχήν, αἱ ἐργασίαι τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Ἐνετῶν. Τῷ 1852 ὁ Λεωνίδας Λυγούνης, μηχανικὸς Κρής, διευθυντὴς τῶν ἔργων τοῦ Νείλου, συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ, ἀλλ' ἄνευ πρακτικοῦ ἀποτελέσματος. Τότε ἐθεωρεῖτο ὡς τι ἀκατόρθωτον ἡ διωρυχὴ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ σκέψις περὶ ἄλλης παρομοίας ἐπιχειρήσεως. Τῷ 1852 ὁ κύριος **Grimaux de Caux** παρήγγειλε τὴν χωροσάθμησιν τοῦ Ἰσθμοῦ, ἣν ἐξετέλεσεν ὁ κύριος **Dubuitz** μηχανικὸς Βαυαρός. Τῇ 24 Ἰουνίου 1869 ἐν μέσῳ τοῦ θριάμβου του ἐν Σουέζ ὁ κύριος Λεσσὲψ ἐπεσκέφθη τὴν γραμμὴν τῆς μελλούσης τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου διώρυγος. Τὸ σχέδιον κατὰ τὰ ἑπόμενα ἔτη ὑπέστη διαφόρους περιπετείας, δὶς ἐδόθη ἡ παραχώρησις ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, καὶ τέλος ὁριστικῶς παρεχωρήθη τὸ ἔργον εἰς τὸν στρατηγὸν Τύρ. Ἡ δὲ παραχώρησις συμπίπτει εὐτυχῶς μετὰ τῆς κατασκευῆς τῶν νέων ἑλληνικῶν σιδηροδρόμων, οἵτινες θὰ διαπεράσωσι τὴν Χερσόνησον τοῦ Πέλοπος καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος, καὶ ἑνωθῶσιν οὕτω διὰ τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τοὺς τουρκικοὺς σιδηροδρόμους. Θαλασσία διώρυξ καὶ σιδηρόδρομοι θὰ ἀναζωογονήσωσι τὴν γῆν, ἥτις ὑπῆρξε τὸ πάλαι ἡ κοιτὶς τῶν λαῶν τῆς Μεσογείου, καὶ τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἐκάλυψεν ἐντελῶς ἡ νύξ. «Μετὰ παρακμὴν εἴκοσιν αἰώνων, λέγει ὁ Ἐλισσαῖος Ῥεκλοὺς, ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ φωτίζῃ ἡμᾶς, ὡς οἱ ἀστέρες ἐκεῖνοι, οἱ ἐσβεσμένοι μέν, ἀλλὰ τῶν ὁποίων αἱ ἀκτῖνες ἐξακολουθοῦσι φωτίζουσαι τὴν γῆν».

Κατὰ τὰς γενομένας χωροσταθμήσεις ὁ Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, ὁ ἐκ τῆς κορυφῆς τῶν πέριξ ὀρέων φαινόμενος ὡς γλῶσσα γῆς ἐπίπεδος, ἔχει ὑψώματα ἐν τῷ μεταξύ, ὧν τὸ ὑψηλότερον ἀνέρχεται εἰς 78 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, εἰς ἀπόστασιν 1200 ἢ 1300 μέτρων περίπου ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Κορίνθου· μέχρι δὲ τοῦ μέρους τούτου ἡ διώρυξ σύγκειται ἐκ προσχώσεων, αἵτινες δύνανται ν' ἀνασκαφῶσι διὰ τῆς βυθοκόρου μέχρι τοῦ ὄρους, ὅπερ σύγκειται ἐξ ἀσβεστολίθου τριτογενοῦς, μετρίας σκληρότητος, καὶ συνοχῆς ἱκανῆς, ὥστε τὰ ἔξοδα τῆς κατόπιν συντηρήσεως νὰ εἶνε σχεδὸν μηδαμινά. Τὸ ὀρεινὸν μέρος τοῦ Ἰσθμοῦ ὑψοῦται ἀποτόμως εἰς ὕψος, μετὰ τὸ δεύτερον χιλιόμετρον, 50 μέτρων, καὶ μετὰ 3, 500 μέτρα ἀπὸ τῆς παραλίας τῆς Κορίνθου, εἰς 78 μέτρα, ἤτοι εἰς 86 μέτρα ὑπὲρ τὸν πυθμένα τῆς διώρυγος, ἥτις θ' ἀνασκαφῇ εἰς 8 μέτρων βάθος, ὅπως καὶ ἡ διῶρυξ τοῦ Σουέζ. Τὸ ὄρος καταπίπτει διὰ κλίσεως ἀποτόμου πρὸς τὸν κόλπον τῆς Αἰγίνης, καὶ μετὰ τὸ πέμπτον χιλιόμετρον, δηλ. 800 μέτρα ἀπὸ τῆς παραλίας, ἡ διῶρυξ θὰ ἀνασκαφῇ ἐντὸς ἀμμωδῶν προσχώσεων. Ἐν ὅλῳ ἐκ τῆς ἐκχωματώσεως τοῦ Ἰσθμοῦ θὰ ἐξαχθῶσι περίπου 9,500,000 κυβικὰ μέτρα γῆς, ὧν τὸ πλεῖστον θέλει εἶσθαι βραχῶδες. Τὸ ὁλικὸν μῆκος συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἑκατέρωθεν θαλασσίας αὐλακος, ἥτις καὶ αὕτη θ' ἀνασκαφῇ εἰς βάθος 8 μέτρων, θέλει εἶσθαι 6,300 μέτρα εἰς γραμμὴν ἐντελῶς εὐθεῖαν.

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἐργασιῶν ὑπὸ τεχνικὴν ἔποψιν βασίζεται ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτέρου ἔτι ἔργου τοῦ Παναμᾶ. Ἡ ἀνασκαφὴ ἐν τοῖς ἑκατέρωθεν πεδινοῖς τόποις θὰ γίνεται διὰ βυθοκόρων, ὁ ἐκβραχισμὸς δὲ διὰ διατρήσεως ὁριζοντείων ὀπῶν διὰ μηχανημάτων, ἃς θὰ πληρῶσιν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ μηχανικὰ ταῦτα μέσα, δυνάμεθα νὰ προείπωμεν ὅτι τὸ ἔργον τῆς τομῆς θέλει ταχέως ἐκτελεσθῆ. Ἐν ᾧ σημείῳ ἀφίκοντο σήμερον μετὰ τὴν μεγάλην διάτρησιν τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου αἱ μέθοδοι τῆς ὑπονομεύσεως καὶ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν βράχων, δύναταί τις νὰ εἴπῃ τολμηρῶς ὅτι ἡ ἐκτέλεσις κολοσσιαίων τομῶν, οἷα ἡ τοῦ Παναμᾶ, καὶ ἡ τῆς Κορίνθου εἶνε ἐκ τῶν προτέρων λελυμένη, καθότι ἡ ἀνασκαφὴ τῆς ἄμμου δὲν εἶνε παρὰ μακρά τις ἐργασία τῆς βυθοκόρου, ὁ δὲ ἐκβραχισμὸς διαρκὴς σειρὰ ἐκρήξεων δι' ὑπονόμων. Αἱ τοιούτου εἴδους ἐργασίαι, δι' ὧν ἐξάγονται χώματα ἑκατομμυρίων κυβικῶν μέτρων, δὲν εἶνε πρωτοφανεῖς. Ἡ μεγάλη διατομὴ τοῦ **Desague de Huetruetoca**, ἡ γενομένη, ὅπως μετοχετεύσῃ τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ **Couantitlan**, οὗτινος αἱ πλημμυραι ἠπείλουν τὸ Μεξικὸν καθ' ὥρας τινὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἔχει μῆκος 20 χιλιομέτρων, καὶ φθάνει εἰς ὕψος ἐνιαχοῦ 50 ἢ 60 μέτρων. Ἡ διατομὴ τοῦ **Gabelbach** ἐν Βαυαρίᾳ ἔχει μῆκος 730 μέτρων ἐπὶ ὕψους 37,40, ἡ τοῦ **Harbastofen** 50 μέτρων μήκους, ἐπὶ ὕψους 32 μέτρων.

Ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὸ τεχνικὸν ζήτημα τῶν ἐργασιῶν, καὶ τὴν δαπάνην, καὶ τὴν διάρκειαν αὐτῶν, ὧν ἐκείνη μὲν ὑπελογίσθη εἰς 24, 600, 000 φράγκα, αὕτη δὲ εἰς 4 ἔτη ὑπὸ τοῦ κυρίου **Dauzats**, ἀρχιμηχανικοῦ τῶν ἐργασιῶν τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, καὶ τεχνικοῦ συμβούλου τῆς διώρυγος τοῦ Παναμᾶ, ἐξετάσωμεν βραχέως τὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν· κατὰ τί δῆλα δὴ θέλει συντελέσει ὁ Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου εἰς τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν τῆς Μεσογείου, ἧς κατεδείξαμεν τὴν σπουδαιότητα ἐν γένει. Ὁ στρατηγὸς Τὺρ, βασιζόμενος ἐπὶ τῆς ναυτικῆς στατιστικῆς τῶν διαφόρων χωρῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἀνατολὴν, ὑπολογίζει εἰς 5,900,000 τόννους τὴν διάβασιν τῆς διώρυγος τῆς Κορίνθου κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ἤτοι 750,000 τόννους ἐκ τῶν γαλλικῶν λιμένων, ἐξ ὧν 650,000 μόνον ἐκ Μασσαλίας, ἧς ἡ ἐμπορικὴ συναλλαγὴ μετὰ τῆς Ἀνατολῆς ἀνῆλθε τῷ 1879 εἰς 1,000,000 τόννους· ἐκ τῶν ἰταλικῶν λιμένων ὑπολογίζει 1,800,000 τόννους, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως 1,000,000, καὶ 200,000 τόννους ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν· τέλος 1, 000, 000 τόννων ἐκ τῆς Ἑλλάδος αὐτῆς, ἧς ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τὸ 1875 ὑπελογίσθη εἰς 8, 000, 000 τόννους. Πλὴν τῶν ἱστιοφόρων, ὑπολογίζουσιν ὅτι τὸ Ταίναρον κάμπτουσι κατ' ἔτος 5,800 μεγάλα ἀτμόπλοια ταχυδρομικὰ καὶ ἐμπορικὰ καὶ 200 πλοῖα πολεμικά, ὧν τὰ πλεῖστα ἔχουσι συμφέρον νὰ διέλθωσι διὰ τῆς διώρυγος. Ὁρίζοντες λοιπὸν, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ στρατηγοῦ Τὺρ, ἓν φράγκον διὰ τὰ πλοῖα τὰ ἐρχόμενα ἐκ τοῦ Ἀδριατικοῦ, καὶ 50 λεπτὰ διὰ τὰ ἐρχόμενα ἐκ τῆς Μεσογείου, ὡς διαπόρια κατὰ ἄτομον καὶ κατὰ τόννον, θέλομεν ἔχει ἐτήσιον εἰσόδημα τῆς διώρυγος 4, 500, 000 φράγκα, ἀνταποκρινόμενα εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν 30,000, 000, ἅτινα θ' ἀπαιτήσῃ ἡ ὅλη ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου.

Ἡ τομὴ λοιπὸν τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἀρχομένη ὑπὸ ἀρίστους οἰωνοὺς, θέλει ἔχει ὡς ἀγαθὰ ἀποτελέσματα συντομίαν τῆς θαλασσίας ὁδοῦ διὰ τὰ πλοῖα, ἅτινα ἐκ Μεσσήνης διευθυνόμενα εἰς τὸν κόλπον τὸν Σαρωνικὸν δὲν θὰ καταλείπωσι τὴν 38 μοῖραν τοῦ πλάτους, καταβαίνοντα μέχρι τῆς 36, καὶ ἀποφυγὴν τῆς κινδυνώδους διαβάσεως τῶν ἀκρωτηρίων τῆς Πελοποννήσου. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου φαίνεται σχετικῶς εὔκολος καὶ ταχεῖα διὰ τῶν τελειοτάτων μεθόδων καὶ γνωστῶν, ὑπάρχει δὲ καὶ ἡ βεβαιότης ὅτι τὸ μικρὸν τέλος τῶν διοδίων θέλει ἑλκύσει πρὸς τὴν ὁδὸν ταύτην τὰ πλοῖα. Πάντα ταῦτα εἶνε ἱκανῶς ἀγαθὰ ὅπως, μετὰ τόσας ἀποπείρας τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρις ἡμῶν, ὁ Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου κατασταθῇ πλωτὴ διῶρυξ.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἡ ἀξίνη ἐργάζεται, ἐπεκτείνουσα τὰ ἔργα, τὰ ἐπιχειρηθέντα ὑπὸ τοῦ Νέρωνος· συγχρόνως δ' ἐξ Ἀθηνῶν μέχρι Πατρῶν διαχαράσσεται σιδηροδρομικὴ ὁδός. Ὅταν ὅλα ταῦτα τὰ ὡραῖα σχέδια πραγματωθῶσι νέα θεμέλια ἡ Ἑλλὰς θέλει θέσει προόδου καὶ εὐημερίας δι' ἑαυτήν.

Α. Μ.

ΑΘΗΝΑΪΣ

['Ιστορικὸν διήγημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου. Μετάφρασις Σπυρ. Π. Λάμπρου].

Συνέχεια· ἰδε σελ. 402.

ΚΔ'

Εἰς τὸν βίον τοῦ ἀτυχοῦς Θεοδοσίου εἶχον εἰσελάσει αἱ Ἐρινύες, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐθυσίασεν εἰς τὸν δαίμονα τῆς ζηλοτυπίας τὴν σύζυγον καὶ τὸν παιδικὸν αὐτοῦ φίλον καὶ ἐπεβάρυνε μὲν ἑαυτὸν διὰ τοῦ κρίματος, ἐστερήθη δὲ τῶν ἀξιολογωτάτων πολιτικῶν ἀνδρῶν.

Μετὰ τῆς ἐξορίας τῆς Εὐδοκίας συνέχεται πάντως καὶ ἡ πτῶσις τοῦ Κύρου, ἥτις ἐπῆλθε πιθανῶς ἀμέσως μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Σατουρνίνου.

Ὁ ὑπατικὸς καὶ πατρίκιος Κῦρος ἦτο ἔπαρχος τῆς πόλεως καὶ κατεῖχε τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο ἀξίωμα ἐπὶ τέσσαρα ὅλα ἔτη[1]. Διὰ τοῦ ἀξιώματος τούτου παρείχετο αὐτῷ ἡ ἐπίβλεψις τῶν δημοσίων κτιρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, περὶ ὧν ἐμερίμνα μετὰ ζήλου ἐπιμονωτάτου. Ἐκ σεισμοῦ εἶχε πέσει μέρος τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ὅπερ ἀνῳκοδομήθη τῇ φροντίδι αὐτοῦ μετὰ ταχύτητος μεγάλης[2]. Ὁ Κῦρος πρέπει νὰ ἐγένετο πρόξενος πολλῶν ἀγαθῶν εἰς τὴν πόλιν, εἰς ἣν εἰσήγαγε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν δημόσιον φωτισμὸν τῶν ἐργαστηρίων. Ἐξάγομεν δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ἐνθουσιώδους προσφωνήματος δι' οὗ ἡμέραν τινὰ ὁ λαὸς παρόντος καὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἐχαιρέτισεν αὐτὸν ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ κραυγάσας «Κωνσταντῖνος ἔκτισε (τὴν πόλιν)· Κῦρος ἀνενέωσεν· αὐτὸν ἐπὶ τόπον αὔξουστε».

Ὁ ἔπαρχος εἶχεν ἀφορμὴν νὰ φοβηθῇ ἐπὶ τῇ ἀνοικείῳ ταύτῃ καὶ διὰ πολιτευόμενον κινδυνώδει ἐκφράσει τῆς ἀρεσκείας. Ὁ δ' αὐτοκράτωρ κατέστησε πάρουτα πρᾶγμα τὴν προμαντείαν αὐτοῦ τὴν ἐκφρασθεῖσαν διὰ τῶν λέξεων «οὐκ ἀρέσκει μοι τύχη πολλὰ γελῶσα». Ἐνήγαγε δῆλα δὴ τὸν εὐνοούμενον τοῦ λαοῦ εἰς δίκην ὡς δῆθεν ὀπαδὸν τῆς εἰδωλολατρείας, ὡς ἑλληνόφρονα[3]. Ὡς δεσποτικὸς δὲ τύραννος ἐστέρησεν αὐτὸν τῶν τε τιμῶν καὶ ἀξιωμάτων καὶ τῆς περιουσίας.

Ὁ ἀτυχὴς Κῦρος κατέφυγεν εἰς τὸ ἄσυλον ἐκκλησίας τινός, ἀλλ' ἐκεῖ διέταξεν ὁ αὐτοκράτωρ τὴν σύλληψιν αὐτοῦ. Ἠνάγκασε δ' αὐτὸν νὰ φορέσῃ τὸ ῥάσον, ὡς πρότερον εἶχεν ἐπιβάλει αὐτὸ καὶ εἰς τὸν πρωιπόστιτον αὐτοῦ Ἀντίοχον. Ὁ δὲ πλούσιος οὗτος πατρίκιος, ὁ ἄλλοτε παιδαγωγὸς τοῦ νεαροῦ αὐτοκράτορος εἶχε πέσει πάλιν εἰς δυσμένειαν καὶ εἶχε γείνει πρεσβύτερος ἐν Κωνσταντινουπόλει[4].

1. Μαλάλας XIV, 361.
2. Κατὰ τὸν Ζωναρᾶν (II, 34) ἐν ἑξήκοντα ἡμέραις, τοῦθ' ὅπερ εἶνε κατεσπευσμένη ταχύτης.
3. «Ἐπλάκη ὡς Ἕλλην» κατὰ τὸν Μαλάλαν. «Διαβάλλεται ὡς ἑλληνόφρων» κατὰ τὸν Κεδρηνὸν I, 599.
4. Τὸ ἔτος εἶνε ἀβέβαιον. Περὶ δὲ τῆς πτώσεως αὐτοῦ

Ἡ δὲ τότε γενικῶς ἐν τῷ ῥωμαϊκῷ κράτει ἐπικρατοῦσα συνήθεια τῶν ἡγεμόνων τοῦ νὰ ἐπιβάλλωσιν ἁπλῶς τὸ ἱερατικόν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀρχιερατικὸν ἔνδυμα εἰς λαϊκούς, μάλιστα ἐκ τῶν κατεχόντων ἐπιφανῆ θέσιν, εἶνε ἀμφίβολον ὅτι μαρτυρεῖ περὶ ἐκτιμήσεως ἢ μᾶλλον περὶ περιφρονήσεως τῆς τάξεως τῶν κληρικῶν. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀξία ἦτο διὰ καταδιωκομένους ἀληθὲς ἄσυλον καὶ συγχρόνως ποινὴ διὰ καταδεδικασμένους.

Ὁ Κῦρος, ὅστις ἴσως ἠσθάνετο ἀκόμη συμπάθειάν τινα πρὸς τοὺς ἀρχαίους θεοὺς τῆς Ἑλλάδος, βεβαίως δὲ εἶχε πολὺ ὀλίγας γνώσεις περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἱερωμένου παρὰ τὴν ἁγίαν τράπεζαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐγένετο διαταγῇ αὐτοκρατορικῇ ἐν βραχεῖ ἐπίσκοπος τοῦ ἐν Φρυγίᾳ Κοτυαίου, ἴσως διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ αὐτόθι χριστιανικὴ κοινότης εἶχε φονεύσει, καθ' ἃ διεδίδετο, τέσσαρας τῶν ἐπισκόπων αὐτῆς. Ὁ νέος αὐτῶν ἀκούσιος ποιμὴν παρέστη κατὰ τὰ Χριστούγεννα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρὸ τοῦ ψωραλέου αὐτοῦ ποιμνίου, ὁ δὲ συνηθροισμένος λαὸς παίζων προὐκάλεσε τὸν ὑποτιθέμενον ῥασοφόρον εἰδωλολάτρην νὰ ἐκφωνήσῃ κατηχητικὴν ὁμιλίαν. Ἀλλ' ὁ εὐφυὴς πρώην ἔπαρχος ἐσώθη ἐπιτηδείως ἐκ τῆς ἀμηχανίας· ἀναβὰς δὲ εἰς τὸ βῆμα ἐξεφώνησε τὸν ἑξῆς λόγον «Ἀδελφοί, ἡ γέννησις τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σιωπῇ τιμάσθω, ὅτι ἀκοῇ μόνῃ συνελήφθη ἐν τῇ ἁγίᾳ Παρθένῳ λόγῳ. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν».

Ἐν μέσῳ θορυβωδῶν ἀνευφημιῶν κατέβη ὁ ῥήτωρ ἀπὸ τοῦ βήματος, ἔμεινε δὲ ὁ Κῦρος ἐπίσκοπος τῆς πόλεως ἐκείνης μέχρι θανάτου[1].

Ἐκλεκτὴ κλασικὴ παιδεία εἶχε καταστήσει αὐτὸν πολλοῦ ἄξιον παρὰ τῇ Εὐδοκίᾳ. Ἐν δὲ τῇ αὐλῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀντεπροσώπευε τοὺς ἑλληνοφρονοῦντας, διὸ καὶ κατηγορεῖτο ὡς ἐθνικός. Αἱ δ' ἑλληνικαὶ αὐτοῦ τάσεις προξέβαλον, ὡς ἴσως καὶ αὐταὶ αἱ τῆς Ἀθηναίας Εὐδοκίας, τὰς ἀρχὰς πάντων ἐκείνων τῶν πολιτευομένων τῶν ἐμμενόντων εἰς τὸν ἐπίσημον ῥωμαϊσμόν. Οὗτοι οὐδὲν ἀπεδέχοντο ἑλληνικόν, τὸ δὲ βυζαντιακὸν κράτος ὤφειλε κατ' αὐτοὺς νὰ τηρῇ διὰ παντὸς τὸν λατινικὸν χαρακτῆρα τοῦ Κωνσταντίνου ἔν τε τῇ ἐπισήμῳ γλώσσῃ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς πολιτικοῖς θεσμοῖς. Οἱ Βυζαντῖνοι ἐφιλοτιμοῦντο νὰ εἶνε Ῥωμαῖοι, οὐχὶ δ' Ἕλληνες. Ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῶν δὲν ἐχαράσσετο τὸ δαιμόνιον τῆς αὐτοκρατορικῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' ἡ πάτριος Ῥώμη. Ἀπέβλεπον δὲ μετὰ περιφρονήσεως πρὸς τὴν γῆν τῶν εἰδωλολατρῶν Ἑλλάδα, ἔτι δὲ κατὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἡ γλῶσσα τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Θουκυδίδου εἶχε καταστῇ καθολικὴ ἐν τῷ ἀνατολικῷ κράτει ἐκάλουν τοῦτο μὲν ῥωμαϊκὸν βασίλειον, ἑαυτοὺς δὲ Ῥωμαίους.

Κατ' αὐτὸν τὸν ἕκτον αἰῶνα ὁ Βυζαντῖνος συγγραφεὺς Ἰωάννης ὁ Λυδὸς ἐστιγμάτισε τὴν μνήμην τοῦ Κύρου ὡς ἐχθροῦ τῶν Ῥωμαίων. Διισχυρίζετο δὲ ὅτι ὁ Ῥωμαῖος Φοντήϊος κατέστησε γνωστὸν παλαιόν τινα χρησμὸν δοθέντα τῷ Ῥωμύλῳ, καθ' ὃν ἡ τύχη δὲν ἔμελλε νὰ ἐγκαταλίπῃ τοὺς Ῥωμαίους ἐφ' ὅσον καὶ αὐτοὶ δὲν ἐλησμόνουν τὴν γλῶσσάν των. Ἡ δὲ προφητεία αὕτη ἐπηλήθευσε κατὰ τὸν Λυδόν, ἐπειδὴ Κῦρός τις, ὅστις δὲν ὑπῆρξέ τι πλέον ἢ ποιητής, καὶ τοῦ ὁποίου οἱ στίχοι ἀκόμη ἐπὶ τῶν χρόνων του ἐθαυμάζοντο, ἐτόλμησεν ὡς ἔπαρχος τῆς πόλεως καὶ τοῦ πραιτωρίου ναποστῇ τοῦ παλαιοῦ ἔθους δημοσιεύων διατάγματα γεγραμμένα ἑλληνιστί· ἀλλὰ σὺν τῇ ῥωμαϊκῇ γλώσσῃ συναπωλέσθη καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐπάρχου, ἐπειδὴ ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος, πεισθεὶς εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Κύρου, ἀφῄρεσεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης τὴν ἰσχύν[1].

Κατὰ ταῦτα ὁ Κῦρος ἐτιμᾶτο καὶ μακρὸν χρόνον μετὰ τὸν θάνατόν του ὡς ποιητής· ὁ δὲ ἱστοριογράφος τῆς ἐκκλησίας Εὐάγριος ἔτι κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἕκτου αἰῶνος ἀνέγραφε τὸν Κῦρον μετὰ τιμῆς ἰδιαζούσης ὡς ποιητὴν μόνον αὐτὸν μετὰ τοῦ διασήμου Κλαυδιανοῦ[2].

Ἀλλὰ τὴν ποιητικὴν αὐτοῦ ἀξίαν δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ ἐπικρίνωμεν ἐπαρκῶς, ἐπειδὴ ἐκ τῶν ποιήσεων αὐτοῦ ἐσώθησαν μόνον ἓξ ἐπιγράμματα περιλαμβανόμενα ἐν τῇ ἑλληνικῇ Ἀνθολογίᾳ. Φέρουσι δὲ καθόλου εἰπεῖν ἀρχαϊκὸν τύπον καὶ ἰδέας ἑλληνικάς[3].

Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐν τῇ αὐλῇ εὐτυχίας αὐτοῦ ὁ Κῦρος ἐξόμνησε τὰς ἀρετὰς τοῦ αὐτοκράτορος ἐν τῇ αὐτῇ αὐλικῇ γλώσσῃ ἧς καὶ ὁ Σωζομενὸς ἐποιήσατο χρῆσιν ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ. Οἱ δὲ στίχοι αὐτοῦ περὶ τοῦ μετρίου Θεοδοσίου εἶνε οἱ ἑξῆς·

Πάντα μὲν Αἰακίδαο φέρεις ἀριδείκετα ἔργα
νόσφι λοχαίου ἔρωτος· οἴστευεις δ' ἅτε Τεῦκρος,
ἀλλ' οὔ τοι νόθον ἦμαρ· ἔχεις δ' ἐρικυδέα μορφὴν,
τὴν Ἀγαμεμνοείην, ἀλλ' οὐ φρένας οἶνος ὀρίνει·
ἓς πινυτὴν δ' Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι πᾶν σε ἐίσκω,
ἀλλὰ κακῶν ἀπάνευθε δόλων· Πυλίου δὲ γέροντος
ἶσον ἀποστάζεις, βασιλεῦ, μελιηδέα φωνήν,
πρὶν χρόνον ἀθρήσεις τριτάτην ψαύοντα γενέθλην[4].

Οἱ ἀναίσχυντοι οὗτοι στίχοι δὲν ἦσαν ἀληθῶς ἱκανῶς ὁμηρικοί, ὥστε νὰ σώσωσι τὸν Κῦρον ἀπὸ τῆς πτώσεως.

Ὅτε δὲ ὁ ποιητὴς ἠναγκάζετο νὰ μεταβῇ ἐκ τῆς μεγάλης πρωτευούσης εἰς τὴν ἐξορίαν, συνέγραψε τοὺς ἑξῆς στεναγμούς·

Αἴθε πατήρ μ' ἐδίδαξε δασύτριχα μῆλα νομεύειν,
ὥς κεν ὑπὸ πτελέῃσι καθήμενος ἢ ὑπὸ πέτρῃς
συρίσδων καλάμοισιν ἐμὰς τέρπεσκον ἀνίας.
Πιερίδες, φεύγωμεν ἐϋκτιμένην πόλιν· ἄλλην
πατρίδα μαστεύσωμεν. Ἀπαγγελέω δ' ἄρα πᾶσιν
ὡς ὅλοοὶ κηφῆνες ἐδηλήσαντο μελίσσας[1].

Οὕτω λοιπὸν καὶ ὁ εὐσεβὴς *καλλιγράφος* Θεοδόσιος ἐγένετο εὔπιστος ἡγεμὼν καὶ ἔμαθε νὰ ὑψόνῃ καὶ καταβιβάζῃ εὐνουμένους. Ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸν ἠδύναντο νὰ εὑρεθῶσιν ἀνθρώπινοι ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις, καὶ μάλιστα ἐν τῷ χάει τῶν παθῶν καὶ σκευωριῶν τῶν βυζαντιακῶν ἀνακτόρων.

Ἐκεῖ ἠρημοῦτο ὁσημέραι μᾶλλον ὁ αὐτοκράτωρ. Ἀρ' οὗ κατέστρεψε τὴν ἐρωτικὴν αὐτοῦ εὐτυχίαν, ἔπεσεν εἰς τὴν ἀναξίαν κυριαρχίαν τοῦ σπαθαρίου Χρυσαφίου, ὅστις κατώρθωσε νὰ ἐκδιώξῃ καὶ αὐτὴν τὴν αὐγοῦσταν Πουλχερίαν ἐκ τῆς θέσεώς της.

Αἱ δύο δ' ἄλλαι ἀδελφαὶ τοῦ Θεοδοσίου ἀπέθανον, ἡ μὲν Ἀρκαδία ἐν ἔτει 444, ἡ δὲ Μαρίνα τῷ 449, ἀμφότεραι ἄγαμοι. Τὰ δὲ μνημεῖα τοῦ ἠρεμαίου αὐτῶν βίου ὑπῆρξαν νοσοκομεῖα καὶ ἐκκλησίαι, ἀλλὰ καὶ μέγαρα. Μεταξὺ τῶν ἓξ παλατίων τῶν βασιλισσῶν τῶν ἀριθμουμένων ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπῆρχον δύο μὲν τῆς Πουλχερίας, ἀνὰ ἓν δὲ τῆς Ἀρκαδίας καὶ τῆς Μαρίνης· εἰς δὲ τὴν Εὐδοκίαν οὐδὲν ἀνεφέρετο[2].

ΚΕ'

Ἡ τύχη ἔφευγεν ἐν πᾶσι πρὸ τοῦ Θεοδοσίου, ἐπειδὴ καὶ τὰ πολιτικὰ πράγματα τοῦ κράτους ἔλαβον τροπὴν φοβεράν. Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Σωζομενὸς, ἂν εἶχον δυνηθῇ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν ἱστορίαν αὐτῶν, ἔμελλον ἀναγκασθῶσι νὰ ἐξενέγκωσι τὴν κρίσιν ὅτι ὁ θεὸς μετεχειρίσθη δύο φοβερὰς μάστιγας, τὸν βασιλέα τῶν Βανδήλων Γενσερῖχον καὶ τὸν τῶν Οὔννων Ἀττίλαν, ἵνα τιμωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ.

Ἡ πτῶσις τῆς Καρχηδόνος εἰς τὰς χεῖρας τῶν Βανδήλων, ἥτις συνέβη τῇ 23ῃ Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου ἔτους καθ' ὃ ἡ Εὐδοκία ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ πρώτου αὐτῆς εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ πλοῦ, ἐσήμαινε τὴν πολιτικὴν καταστροφὴν τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ἀμφότεροι οἱ αὐτοκράτορες, ὅ τε τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὁ τῆς Δύσεως, συναπηλείφθησαν εἰς κοινὸν ἀγῶνα, ἵν' ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ βαρβάρου τὴν μεγάλην ἐκείνην μητρόπολιν τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Θεοδόσιος ἔπεμψε στόλον διακοσίων πλοίων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν στρατηγῶν Ἀρεοβίνδου, Ἀναξίλα καὶ Γερμανοῦ εἰς Σικελίαν, ἀλλ' οὗτος ἔμεινεν ἄπρακτος ἐν ἐκείναις ταῖς θαλάσσαις καὶ κατ' ἀνάγκην ἀνεκλήθη μετὰ ἓν ἔτος, τὸ μὲν διότι ὁ αὐτοκράτωρ Βαλεντινιανὸς εἶχε συνομολογήσει μετὰ τοῦ Γενσερίχου εἰρήνην, δι' ἧς ἀνεγνωρίζετο εἰς τὸν κατακτητὴν τοῦτον ἡ κτῆσις τῆς Ἀφρικῆς, τὸ δὲ διότι τὸ ἀνατολικὸν κράτος αὐτὸ ἐπιέζετο ὑπὸ πολεμίων, ἐπειδὴ ὁ Γενσερῖχος εἶχε θέσει εἰς κίνησιν μετὰ διπλωματικῆς ἐπιδεξιότητος τοὺς ἀνησύχους βαρβάρους λαοὺς τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης. Οἱ στρατηγοὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἠναγκάζοντο νὰ πολεμῶσι συγχρόνως κατὰ τῶν Ἰσαύρων καὶ Περσῶν, τῶν Σαρακηνῶν καὶ Λιβύων καὶ νὰ ὑπερασπίζωνται τὰ ὅρια τοῦ Δανουβίου κατὰ τῶν στιφῶν τοῦ Ἀττίλα. Οἱ δὲ Οὔννοι εἶχον εἰσελάσει εἰς τὰς παραδανουβίους χώρας ἤδη τῷ 422. Μετὰ δὲ τὸν ἐν ἔτει 433 θάνατον τοῦ βασιλέως αὐτῶν Ῥουγίλα καὶ τὴν μεταβίβασιν τῆς ἀρχῆς εἰς τοὺς ἀνεψιοὺς αὐτοῦ, τοὺς ἀδελφοὺς Ἀττίλαν καὶ Βλέδαν, ὁ Θεοδόσιος ἠδύνατο μόνον διὰ τακτικοῦ τελέσματος πρὸς τοὺς βαρβάρους νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν εἰρήνην.

Ἐν δ' ἔτει 441 ἐπλημμύρησαν οἱ Οὔννοι τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἰλλυρίας· τὰ δ' ἑπόμενα ἔτη προὐχώρησαν πρὸς νότον ὑπερβάντες τὸν Δανούβιον καὶ ἐξεχύθησαν κατὰ τὴν θρακικὴν χερσόννησον φοβερῶς δηοῦντες τὰς χώρας. Ἤδη δ' ἐπλανῶντο ἐγγὺς τῶν πυλῶν τοῦ Βοσπόρου. Αἱ στρατιαὶ τοῦ Θεοδοσίου ὑπέστησαν ἐπανειλημμένας ἥττας ἐν μάχαις μεγάλαις. Ὁ ἄνανδρος αὐτοκράτωρ, ὅστις οὐδαμοῦ ἐνεφανίζετο αὐτὸς ἐν τῇ στρατείᾳ, ἐξηγόρασε τέλος τὴν σωτηρίαν τῆς πρωτευούσης καὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ θρόνου ἐν ἔτει 447 δι' ἐπονειδίστου εἰρήνης, ἐξασφαλιζούσης εἰς τὸν βασιλέα τῶν Οὔννων χώρας παρὰ τὰς νοτίους ὄχθας τοῦ Δανουβίου ἐχούσας ἔκτασιν πέντε ἡμερῶν πορείας, τὴν ἄμεσον πληρωμὴν πολλῶν χρημάτων, ἐτήσιον τέλεσμα καὶ τὴν ἀπόδοσιν πολλῶν Ῥωμαίων αἰχμαλώτων, οἵτινες ἐκ τῶν οὐννικῶν στρατοπέδων εἶχον καταφύγει εἰς τὰς πόλεις τοῦ αὐτοκράτορος[1].

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὅρων τούτων ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν τοῦ αὐτοκράτορος ἀπέδειξε τὴν ἀδυναμίαν τοῦ κράτους, ὅπερ ὤφειλε τὴν διατήρησιν αὐτοῦ σχεδὸν μόνον εἰς τὸ ὀχυρὸν τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἶχε δ' εὑρύνει καὶ διπλασιάσει ταῦτα ὁ αὐτοκράτωρ ἐν ἔτει 439 διὰ τοῦ Κύρου. Καὶ κατέπεσε μὲν μέρος αὐτῶν μετὰ πεντήκοντα πύργων ἐκ τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ τοῦ ἔτους

1. Μαλάλας XIV, 361. Θεοφάνην, I, 148. Κωδινὸν περὶ κτισμάτων σ. 94 ἔνθα ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

1. Μαλάλας, Ζωναρᾶς II, 34. Θεοφάνης I, 148. Ἀμφότεροι ἀναφέρουσιν ὡς ἐπισκοπὴν τοῦ Κύρου τὴν Σμύρνην, τὸ δὲ Κοτύαιον ὁ Σουΐδας, ὅστις καὶ θέτει τὴν πτῶσιν αὐτοῦ εἰς τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἡ Εὐδοκία διέμενε τὸ δεύτερον ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ. Υἱὸς δὲ τοῦ Κύρου λέγεται ὁ ποιητὴς Παῦλος ὁ Σιλεντιάριος.

1. Ἰωάννης Λυδὸς περὶ ἀρχῶν ἔκδ. Βόννης βιβλ. II, 13 σ. 178. III, 42 σ. 235.

2. Εὐάγριος I, κ. 19.

3. Ἀνθολ. Παλατ. ἔκδοσις Jacobs VII, 557, IX, 136, 623, 808, 809. XV, 9.

4. Ἀνθολ. XV, ἀρ. 9. Ἐγκώμιον εἰς Θεοδόσιον τὸν βασιλέα.

1. Ἀνθολ. IX, 136.

2. Ἐκτὸς τῶν καλουμένων «αὐγουσταίων οἴκων» ἐδεικνύετο τὸ παλάτιον τῆς Πλακιδίας αὐγούστας καὶ τὸ τῆς Εὐδοξίας, τῆς μητρὸς Θεοδοσίου τοῦ Β'. Ἴδ. Du Cange Constant. christiana βιβλ. Β'. σ. 141 κ. ἑ.

1. Περὶ τῆς εἰρήνης ταύτης ἴδ. τὸν Γίββωνα, κ. 34. Τὸ ἔτος (446) πρέπει νὰ γραφῇ ὀρθότερον 447, κατὰ τὸν Μαρκελλῖνον.

447, ἀλλ' ὁ ἔπαρχος τοῦ πραιτωρίου Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν αὐτὰ πάλιν μετὰ σπουδῆς. Ἔκτοτε δὲ τὸ ὀχυρὸν θεοδοσιακὸν τεῖχος ὑπερήσπισε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὡς τὸ τοῦ Αὐρηλίου τὴν Ῥώμην· ἀλλ' ὅμως τὰ τείχη δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ σώσωσι τὴν μεγάλην πρωτεύουσαν ἀπὸ τοῦ Ἀττίλα, ἂν ὁ βασιλεὺς οὗτος τῶν Οὕννων δὲν ἐτρέπετο μετὰ βραχὺ πρὸς δυσμάς, ἵνα ὑποτάξῃ ὑπὸ τὸ ξίφος αὐτοῦ τὸ ὑπὸ Βαλεντινιανοῦ τοῦ Γ' διοικούμενον ἀσθενέστερον ἥμισυ τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους. Πρὸς τοῦτο δὲ μετεχειρίσθη ἀξίωσιν παρασχεθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ὀνωρίας, τῆς θυγατρὸς τῆς Πλακιδίας.

Ἡ σχέσις ἣν ἡ ἡγεμονόπαις αὕτη συνέδεσε μετὰ τοῦ Ἀττίλα πλουτίζει τὴν ἱστορίαν τῶν τυχῶν τῶν γυναικῶν ἐκ τοῦ παρακμάζοντος οἴκου Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου δι' ἐπεισοδίου ἔχοντος καθαρῶς μεσαιωνικὸν χαρακτῆρα.

Ἡ ἀπόβλητος Ὀνωρία ἐτρύχετο ἤδη ἔτη ὅλα ἐν τῇ μοναστικῇ φυλακῇ, ἣν εἶχεν ἐπιτάξει αὐτῇ ἡ Πουλχερία. Ἀλλ' εἰς αὐτὴν εἰσέδυσαν αἱ διαδόσεις περὶ τῶν πολεμικῶν ἄθλων τοῦ Ἀττίλα, πρὸ τῆς αὐξούσης δ' αὐτοῦ δυνάμεως ἔτρεμεν ἡ Κωνσταντινούπολις. Κατεχομένη δὲ ὑπὸ ὀνειροπολημάτων ζωῆς καὶ ἐλευθερίας ἡ Ὀνωρία ἐξελέξατο τὸν φοβερὸν βασιλέα τῶν Οὕννων ὡς ἐλευθερωτὴν αὐτῆς καὶ ἐκδικητήν. Ἐκαιροφυλάκτησε τὴν περίστασιν μιᾶς τῶν πρεσβειῶν, αἵτινες ἀπό τινος χρόνου ἀντελλάσσοντο μεταξὺ τοῦ Ἀττίλα καὶ τοῦ αὐτοκράτορος, ἔστειλε δ' αὐτῷ κρύφα δακτύλιον μετ' ἐπιστολῆς, δι' ἧς προσέφερεν αὐτῷ τὴν χεῖρα αὐτῆς καὶ τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα ὡς ἡγεμονόπαις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, καὶ προὐκάλει αὐτὸν νὰ καταλάβῃ αὐτά.

Ὁ βασιλεὺς τῶν Οὕννων ἔδραξε τὴν προσφορὰν τῆς ἐγγονῆς τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου μετὰ πόθου, ἐπειδὴ ἴσως ἠδύνατο νὰ ἀνοίξῃ αὐτῷ τὴν πρὸς τὸν θρόνον τῶν Καισάρων ἄγουσαν, ἐν χρόνῳ καθ' ὃν ὁ θρόνος οὗτος ἔν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει μόνον γυναῖκας εἶχεν ὡς διαδόχους.

Ἡ εἴδησις περὶ τῆς προδοτικῆς πράξεως τῆς Ὀνωρίας διεβοήθη, πιθανῶς δ' ἐξητήσατο ἤδη ὁ Ἀττίλας παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς τὴν παράδοσιν τῆς μνηστῆς. Διότι ἡ Πουλχερία ἔσπευσε ν' ἀπομακρύνῃ τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀξιώσεων τοῦ βασιλέως τῶν Οὕννων ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς αὐλῆς, τῆς Ὀνωρίας ἐπιβιβασθείσης κρύφα εἰς πλοῖον καὶ ἀποσταλείσης εἰς Ῥάβενναν πρὸς τὴν αὐτῆς μητέρα.

Ὅτε δὲ βραδύτερον ἐν ἔτει 451 ὁ Ἀττίλας, ἑτοιμαζόμενος νὰ εἰσελάσῃ εἰς Γαλλίαν, ἀπῄτησε παρὰ Βαλεντινιανοῦ τοῦ Γ' τὴν μνηστὴν καὶ ὡς προῖκα αὐτῆς ῥωμαϊκήν τινα χώραν, ἡ Πλακιδία προσεπάθησε νὰ ἐκφύγῃ τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας συνδέουσα προσποιητῶς τὴν θυγατέρα αὐτῆς εἰς γάμον μετά τινος αὐλικοῦ. Ἔκτοτε δὲ ἡ ἀτυχὴς ἐξέλιπε διὰ παντὸς κλεισθεῖσα ἐν φυλακῇ τινι τῆς Ῥαβέννης. Πότε δ' ἐγένετο ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἶνε ἄγνωστον. Συνέβη δὲ πιθανῶς μετὰ τὴν ἐξορίαν τῆς Εὐδοκίας[1].

Κζ'

Ἡ μετὰ τῶν Οὕννων εἰρήνη εἶχε μόλις που ἐπενέγκει τὴν ἡσυχίαν ἐν τῷ ἀνατολικῷ κράτει, καὶ τοῦτο διεταράχθη καὶ πάλιν ὑπὸ νέων μανιωδῶν ἐρίδων τῶν θεολόγων περὶ τῆς ἀπροσδιορίστου φύσεως τοῦ Χριστοῦ. Θῦμα δὲ τῶν ἀγώνων τούτων ἐπέπρωτο νὰ πέσῃ τρίτος πατριάρχης, ὁ Φλαβιανός, ὅστις ἐν ἔτει 447 εἶχε διαδεχθῆ τὸν Πρόκλον ἐπὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου.

Ἡ κυρίλλειος φατρία τῶν Ζηλωτῶν κατεδίωκεν ἀδιακόπως τὴν μνήμην τοῦ Νεστορίου, οὗ ἡ διδασκαλία, ἐκφραζομένη ὑπὸ νέαν διατύπωσιν, ἠρίθμει ἀκόμη πολλοὺς ὀπαδοὺς καὶ ἰδίως εἶχεν ἀποκτήσει τὰς συμπαθείας τοῦ εὐφυοῦς ἐπισκόπου τῆς Κύρου Θεοδωρήτου. Οἱ δὲ ἀρχηγοὶ τῆς φατρίας ἐκείνης ἦσαν νῦν ὁ ἄγροικος καὶ ἀμαθὴς Διόσκουρος ὁ Ἀλεξανδρείας, ὁ διαδεξάμενος τὸν ἐν ἔτει 444 ἀποθανόντα Κύριλλον καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχιμανδρίτης Εὐτυχής.

Ὁ Θεοδόσιος ὑπέκειτο ἐντελῶς εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν ὀπαδῶν τούτων τοῦ Κυρίλλου, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ ὁ εὐνοούμενος αὐτοῦ Χρυσάφιος ἦτο ὁ προσωπικὸς φίλος τοῦ Εὐτυχοῦς, τοῦ βαπτιστικοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐχθρὸς τοῦ Νεστορίου. Ἤθελε δὲ νὰ καθαιρέσῃ τοῦτον, ἵνα, εἰ δυνατόν, ὑψώσῃ ἐκεῖνον ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Ὁ ῥαδιοῦργος εὐνοῦχος εἶχε γείνει πανίσχυρος μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Κύρου καὶ κέντρον παντὸς ἔργου ἐν τῇ αὐλῇ, τοῦ τετυφλωμένου αὐτοκράτορος οὐδὲν αὐτῷ ἀρνουμένου. Ἐπίεζε καὶ ἥρπαζε κατὰ τὴν αὐθαίρετον αὐτοῦ βούλησιν, ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ ἐνίσχυε τὴν φατρίαν τῶν Πρασίνων, ὧν εἶχε γίνει προστάτης[2].

Ἀνὴρ ἀγαπώμενος ἐν τῇ αὐλῇ, ὁ Βανδῆλος Ἰωάννης, ὅστις εἶχε γείνει μάγιστρος τῆς φρουρᾶς, ἐφονεύθη τῷ 441 ἐν Θρᾴκῃ κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ τιμωρηθῇ ὁ Χρυσάφιος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Κατὰ δὲ τοῦ φοβεροῦ Ἀττίλα εἶχε χαλκεύσει, ὡς ἐπιστεύετο, ἐν γνώσει τοῦ Θεοδοσίου σχέδιον δολοφονίας, ὅπερ ὅμως ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Οὕννων. Οὗτος δ' ἀπῄτησε τὸν φόνον τοῦ θρασέως εὐνούχου, ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ἔσπευσε νὰ καταστείλῃ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ διὰ πρεσβείας καὶ πλουσίων δώρων[3].

Ὁ Χρυσάφιος ἐμίσει τὸν πατριάρχην Φλαβιανόν, ἐπειδὴ οὗτος εἶχεν ἀρνηθῆ νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν εὔνοιαν αὐτοῦ διὰ δώρων, μετὰ βραχὺ δὲ χρόνον ἡ μονοφυσιτικὴ ἔρις παρέσχεν αὐτῷ εὐκαιρίαν

1. Οἱ βυζαντῖνοι ἱστοριογράφοι οὐδὲν λέγουσι περὶ τῆς Ὀνωρίας. Τὴν δὲ ἱστορίαν αὐτῆς διηγοῦνται ὁ Πρόσπερος, ὁ Μαρκελλῖνος καὶ ὁ Ἰορδάνης.

2. Μ σ λ ά λ α ς. σ. 363.

3. Ἴδ. ταῦτα παρὰ τῷ Πρίσκῳ.

πρὸς ἀφανισμὸν αὐτοῦ, ἐπειδὴ ὁ πατριάρχης παρὰ τὸν εἰρηνικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα εὑρέθη, ἕνεκα τῆς ἐπισήμου θέσεως ἣν κατεῖχεν, ἠναγκασμένος νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὰς θεολογικὰς ἔριδας. Πρὸ συνόδου, ἧς αὐτοδικαίως ἦτο πρόεδρος, κατηγορήθη ὁ Εὐτυχὴς ἐπὶ αἱρέσει, ἅτε διισχυριζόμενος ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχε μίαν μόνην φύσιν ἐπειδὴ τὸ ἐν αὐτῷ ἀνθρώπινον ἀπεροφήθη ὅλως ὑπὸ τοῦ θείου. Ἡ θεωρία δὲ αὕτη ἦτο ἡ ἄκρα ἀντίθεσις πρὸς τὴν νεστοριακὴν γνώμην, ἣν εἶχον καταδικάσει οἱ ὀρθοδοξοῦντες ὡς χωρίζουσαν παρὰ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.

Κατὰ δὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην ἔριν ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ἐμεροληπτεῖ ὡς τις θεολόγος, καὶ δὴ ὑπὲρ τοῦ Εὐτυχοῦς, ἐπειδὴ ὑπὲρ αὐτοῦ εἶχε κερδήσει αὐτὸν ὁ εὐνοούμενος Χρυσάφιος. Ἐζήτει δὲ νὰ καταπτοήσῃ τὴν σύνοδον διὰ τῶν πληρεξουσίων του, ἀλλ' ἐκείνη μετ' ἀξιοθαυμάστου ἀνεξαρτησίας ἐψήφισε τὴν καθαίρεσιν καὶ τὸν ἀφορισμὸν τοῦ μονοφυσίτου ἐκείνου. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὁ Φλαβιανὸς προὐκάλεσε θύελλαν ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιμετωπίσῃ. Καὶ ἐστηρίζετο μὲν ἐν τῇ αὐλῇ ἐπὶ τῆς αὐγούστας Πουλχερίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ αὕτη διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ εὐνούχου ἐστερήθη τῆς εὐνοίας τοῦ ἀδελφοῦ.

Οἱ μεταγενέστεροι Βυζαντῖνοι ὑπέπεσον εἰς τὴν πλάνην νὰ παραστήσωσιν ἀναμιχθεῖσαν καὶ τὴν Εὐδοκίαν εἰς τὰς εὐτυχιακὰς ἔριδας, αἵτινες δὲν ἤρξαντο πρὸ τοῦ ἔτους 448. Πλὴν αὕτη ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις δὲν εὑρίσκετο ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλ' ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ· μόνον δ' ἐνταῦθα μετέσχε των συνεπειῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκείνης ἔριδος[1].

Οὐχὶ ἐκείνη, ἀλλ' ὁ εὐνοῦχος Χρυσάφιος ἐκρήμνισεν αὐτήν. Ἡ δὲ τέως πανίσχυρος ἀδελφὴ τοῦ Θεοδοσίου ἠναγκάσθη νὰ ποσυρθῇ ἀπὸ τῆς αὐλῆς καὶ νὰ ἰδιωτεύσῃ ἐγκαθιδρυμένη ἐν τῷ Ἑβδόμῳ, προαστείῳ παρὰ τὰς Βλαχέρνας, ἐν ᾧ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας εἶχεν οἰκοδομήσει τὸ παλάτιον Μαγναύραν καὶ ἐκκλησίαν τινὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἐνταῦθα δὲ διέμενον συνήθως ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις οἱ Βυζαντῖνοι αὐτοκράτορες[2].

Ὁ δὲ Χρυσάφιος ἐπέτυχε νῦν παρὰ τοῦ Θεοδοσίου τὴν συγκάλεσιν γενικῆς συνόδου, ἣν εἶχεν ἐξαιτήσει ὁ Εὐτυχὴς παρά τε τοῦ αὐτοκράτορος καὶ παρὰ τοῦ πάπα Λέοντος ἐν Ῥώμῃ, ὁ δὲ κακὰ προμαντεύων Φλαβιανὸς προσεπάθησε ματαίως νὰ κωλύσῃ αὐτήν. Ὁ αὐτοκράτωρ συνεκάλεσεν αὐτὴν πάλιν εἰς Ἔφεσον ἔνθα συνῆλθε κατ' Αὔγουστον τοῦ 449. Ἐγένετο δὲ πολυθρύλητος ὑπὸ τὸ ὄνομα *ληστρικῆς* συνόδου, οὗτινος ἀπέβη πράγματι λίαν ἀξία.

Ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἔνθα διέμενεν ἡ Εὐδοκία, εἶχεν ἔλθει ὁ ἐπίσκοπος Ἰουβενάλις εἰς τὴν σύνοδον, ἧς τὴν πρωτοκαθεδρίαν εἶχεν ὁ ἐκ τῶν Ζηλωτῶν Διόσκουρος. Ὑπὸ δὲ τὰς ἀπειλὰς τῶν ἐνόπλων αὐτοκρατορικῶν στρατιωτῶν, οἵτινες εἶχον εἰσαχθῆ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριῶν, καὶ ἐν μέσῳ τῶν μανιωδῶν κραυγῶν φανατικῶν μοναχῶν οἱ ἐπίσκοποι οἱ μὴ ἀποδεχόμενοι τὸ δόγμα τῶν μονοφυσιτῶν ἠναγκάσθησαν νὰ ὑπογράψωσι τὰ ψηφίσματα τῶν ἀντιπάλων δι' ὧν ἀπελύετο μὲν ὁ Εὐτυχής, ἐκηρύσσετο δὲ ὡς κανονικὴ ἡ διδασκαλία αὐτοῦ καὶ τοῦ Διοσκούρου περὶ τῆς μιᾶς φύσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ματαίως ἐζήτουν οἱ Ῥωμαῖοι λεγᾶτοι τὴν ἀνάγνωσιν τῆς δογματικῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Λέοντος πρὸς τὸν Φλαβιανόν, ἐν ᾗ οὗτος ἐξεφράζετο ῥητῶς κατὰ τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ εἶχεν ἐκθέσει τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν περὶ τῆς φύσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἀντὶ τούτων ἐκηρύχθη ἡ καθαίρεσις τοῦ Φλαβιανοῦ καὶ τῶν συμφρονούντων αὐτῷ, ἐν οἷς κατετάσσετο καὶ Θεοδώρητος ὁ Κύρου. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἐπεψήφισε τὰς ἀποφάσεις ταύτας. Ἀντιτασσόμενος δὲ εἰς τὰς παραινέσεις τοῦ πάπα καὶ πάντων τῶν μελῶν τῆς ἐν Ῥώμῃ αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς, οἵτινες ἀπηύθυνον αὐτῷ ἐπιστολὰς περὶ τούτου, ὡς ἰδίως ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, ἡ αὐτοκράτειρα Εὐδοξία καὶ ἡ Πλακιδία, διισχυρίζετο ὅτι αἱ ἀξιοσέβαστοι ἀποφάσεις τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου εἶχον ἐκδοθῆ ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ[1].

Ὁ ἀτυχὴς πατριάρχης Φλαβιανὸς ἔσχε τὴν τύχην τοῦ Νεστορίου μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι παρεμερίσθη ἔτι ταχύτερον ἐκείνου. Ἀφ' οὗ πρῶτον εἶχε κατορθώσει νὰ παραδώσῃ εἰς ἕνα τῶν Ῥωμαίων λεγάτων, οἵτινες εἶχον παραστῆ ἀνίσχυροι μάρτυρες τῆς ἐν τῇ ληστρικῇ συνόδῳ καταφανείσης τρομοκρατίας, διαμαρτύρησιν ἀπευθυνομένην πρὸς τὸν πάπαν Λέοντα, μετὰ τὸ πέρας τῆς συνόδου ἀπήχθη εἰς τὴν ἐξορίαν κατὰ διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος. Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἀπέθανε πεσὼν ἔν τινι τόπῳ τῆς Λυδίας θῦμα εἰς τὰς αἰκίας τῶν βασανιστῶν.

Τὸ παράδοξον γεγονὸς, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 404 ἤδη τρεῖς πατριάρχαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐθυσιάσθησαν ὑπ' αὐτῶν τῶν αὐτοκρατόρων εἰς τὴν μανίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν ἀντιπάλων ἀποδεικνύει ὅτι πρόθεσις τῆς βυζαντιακῆς κυβερνήσεως ἦτο νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ κατ' οὐδένα τρόπον εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς ἰδίας πρωτευούσης νὰ ἀποκτήσῃ δύναμιν ἐκκλησιαστικήν. Οἱ αὐτοκράτορες ἐπλήρουν μὲν αὐτὸν λάμψεως καὶ τιμῶν, ἀλλὰ μετεχειρίζοντο αὐτὸν συγχρόνως ὡς ὑπουργὸν αὐτῶν καὶ αὐλικὸν ὑπάλληλον. Οὕτω δ' ἐκώ-

1. Τὰς συγκεχυμένας εἰδήσεις τοῦ Θεοφάνους, Νικηφόρου καὶ Κεδρηνοῦ ἠκολούθησαν ἀκριβῶς ὁ Baronius καὶ ὁ Neander.

2. B a n d u r i Imper. orient. I, 56.

1. Ἴδ. τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ πρὸς Βαλεντινιανὸν τὸν Γ' ἐν Epistol. Leonis ἀρ. LXII.

λυσαν τὴν γένησιν βυζαντιακοῦ τινος παπισμοῦ. Μὴ ἀνεχόμενοι δὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοιούτου τινὸς συγκεντρωτικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ μητροπόλει προὐτίμων νὰ ἐπιτρέπωσιν εἰς τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους τῆς Ἀνατολῆς νὰ τιμάζωσι τὸν Πατριάρχην τοῦ Βυζαντίου διενεργοῦντες ἐπανειλημμένας αὐτοῦ ἥττας.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΩΝ ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΩΝ

Ἦμην εἰκοσιπέντε ἐτῶν—πόσοι χρόνοι παρῆλθον ἔκτοτε Θεέ μου!—κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἐποχὴν πᾶς ὅστις εἶχε τὴν τέχνην νὰ συζευγνύῃ δύο ὁμοιοκαταληξίας ἤσκει ἐπ' ἐμοῦ ἀληθῆ γοητείαν. Θησαυροὺς ὅλους φιλίας καὶ ἐπιεικείας ἐνέκλειεν ἡ ψυχή μου διὰ πάντα ποιητίσκον τῶν τριόδων, ὅστις ἤθελε μὲ τιμήσει κοινοποιῶν μοι ἐμπιστευτικῶς ἓν ἀσμάτιον καὶ τώρα δὲ ἀκόμη, μετὰ τοσούτου χρόνου πάροδον, ἔχω ἱκανὴν ἀφέλειαν ὥστε ὀδυνηρῶς νὰ ἐκπλήσσωμαι ὅταν τύχῃ νὰ διακρίνω παρά τινι ποιητῇ ὅτι δὲν συμβαδίζει λίαν φιλίως ἡ περὶ τὴν τέχνην εὐφυΐα πρὸς τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρα.

Ἠσθάνθην τὸν φλέγοντα ἐκεῖνον ζῆλον τῶν νεορωτίστων, ὅταν τις τῶν συντρόφων μου μοὶ ἔκαμε τὴν πρότασιν νὰ μὲ σχετίσῃ πρὸς τὸν Ἀλβέρτον Μερλὲν, νεαρὸν ποιητὴν, οὗτινος ἡ φήμη διέτρεχεν ἤδη πάντα τὰ ζυθοπωλεῖα τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Σηκουάνα. Ὁ Μερλὲν ὑπέρμαχος ὢν ἀναρχικῶν ἅμα καὶ ἀθεϊστικῶν ἀρχῶν, ἦτο ἀρχισυντάκτης τῆς σατυρικῆς ἐφημερίδος τὸ *Κολεόπτερον*, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶχε δημοσιεύσει καλούς τινας στίχους, ἀποκιμήσεις ἐκ τῶν τοῦ Βιλλὼν καὶ τοῦ Μυρζὲ, ἐν οἷς ἠδύνατό τις νὰ διίδῃ βρασμόν τινα νεότητος. Τὰ ποιημάτια ἐκεῖνα τὰ ἐπέγραφε διαρρήδην *Ὀρθὰ κοπτά*, ἐκεῖ δὲ προσέβαλλε καὶ Θεὸν καὶ κοινωνίαν καὶ ἐξέφερε πικρὰ παράπονα κατά τινος γυναικὸς ὀνομαζομένης Ῥοζέττας.

Ἂς μάθῃ ὁ ἀναγνώστης ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤμην ταπεινὸς ὑπουργικὸς γραφεὺς, πορευόμενος τακτικὰ καθ' ἑκάστην πρωΐαν εἰς τὸ γραφεῖον μὲ μίαν φραντζόλαν εἰς τὸ θυλάκιον, ἀγαθὸς νεανίας συζῶν μετὰ τῆς μαμμᾶς του καὶ προσφέρων εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς τὸ μισθάριόν του εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἑστίαν. Ἡ δειλία μου ἔρθανε μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ κρύπτω τοὺς στίχους, τοὺς ὁποίους ἐποίουν ὡς σῶμα ἐγκλήματος. Ταῦτα πάντα ἂν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, εὐκόλως θὰ νοηθῇ ἡ συγκίνησίς μου ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἔμελλον ἐκ τοῦ πλησίον νὰ γνωρίσω τὸν διάσημον ἐκεῖνον ἄνδρα, ὅστις οὐδέποτε διήρχετο πρὸ τοῦ Κεραμεικοῦ—συνέβαινον ταῦτα ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας—χωρὶς νὰ δείξῃ τὸν γρόνθον καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἐμφάνισις εἰς τὸν δημόσιον χῶρον τοῦ Βυλλιὲ ἔκαμνε κρότον.

Ἐγίνωσκον ἤδη ἐξ ὄψεως τὸν μέγαν ἄνδρα· τὸν εἶχον συναντήσει εἰς τὴν λεωφόρον τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν εἶχε δημοσιευθῆ εἰς τὸ *Κολεόπτερον* ἡ εἰκών του μὲ τὴν χονδρήν του κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ μικροῦ του σώματος. Εἶχον δ' ἐννοήσει ἀμέσως τὸ πρωτότυπον τῆς γελοιογραφίας ταύτης βλέπων ἐνώπιόν μου τὸν μελαγχροινὸν ἐκεῖνον χονδράνθρωπον μὲ ἀναιδὲς τὸ βλέμμα, χωμένον εἰς βαρὺ ἐπανωφόριον, φοροῦντα πλατύγυρον πῖλον ὅμοιον μὲ τὸν τοῦ Ῥοῦβενς καὶ κρατοῦντα εἰς τὴν δεξιὰν παχυτάτην ῥάβδον, ἴσην σχεδὸν κατὰ τὸ πάχος πρὸς τοὺς ἀργυροῦς στυλίσκους, δι' ὧν ὑποβαστάζεται τὸ βαλδακῖνον τοῦ Ἁγίου Πέτρου τῆς Ῥώμης. Ἐπροχώρει, πληρῶν διὰ τῆς σημαντικότητός του τὸ πλατὺ τῆς λεωφόρου πεζοδρόμιον καὶ μακρόθεν ὑπεμειδίασε πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εἰκόνα, ὅταν ἔβλεπεν αὐτὴν ἐκτεθειμένην εἰς τὰ δείγματα τῶν ἐφημεριδοπωλῶν. Οἱ δὲ πρὸ τῶν καφενείων καθήμενοι φοιτηταὶ ἐδείκνυον διὰ τοῦ δακτύλου πρὸς ἀλλήλους αὐτὸν διερχόμενον καὶ ἀμέσως κύπτοντες ἐψιθυρίζόν τι χαμηλῇ τῇ φωνῇ μὲ ὕφος βλακώδους σεβασμοῦ. Ἰδὼν τὸν ἄνδρα εἶχον ἐννοήσει τί πρᾶγμα εἶναι ἡ δόξα.

Ὁ φίλος, ὅστις ἔμελλε νὰ μὲ παρουσιάσῃ πρὸς τὸν Μερλὲν, μὲ ὡδήγησεν ἑσπέραν τινὰ τοῦ Δεκεμβρίου, καθ' ἣν ὁ καιρὸς ὡς ἐκ τῆς τήξεως τῶν πάγων ἦτο ἐλεεινότατος, εἰς τὸ μικρὸν *Ζυθοπωλεῖον τοῦ Μέλλοντος*, κείμενον πρὸς τὸ κάτω μέρος τῆς ὁδοῦ τοῦ Πρίγκιπος, ὅπου εἶχε στήσει τὸν θρόνον του ὁ δημοφιλὴς ποιητής.

Ὅταν εἰσήλθομεν,—ἐνθυμοῦμαι, μὰ τὸν Θεόν! ὅτι ἠκούοντο ἰσχυροὶ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας μου—ἠσθάνθην ὅτι μὲ ἀπέπνιγεν ἡ ἀνάμικτος ὀσμὴ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν κραμβολαχάνων. Εἰς δὲ τὸ βάθος νεφέλης καπνοῦ, τοποθετημένος ἐνώπιον κοινῆς ξυλίνης τραπέζης ζυθοπωλείου, ὁ Ἀλβέρτος Μερλὲν ἐτελείωνε τὸ δεῖπνόν του συντροφευόμενος ὑπὸ τοῦ καταστηματάρχου· ἡ δὲ ὑπηρέτρια, δυσυχὴς χλωροτικὴ κόρη ἔχουσα περιδεδεμένον τὸ πρησμένον της μάγουλον, εἶχε καταθέσει πρὸ τῶν δύο συνδαιτυμόνων τὸ σαλατοδοχεῖον, ὅπου ἔπλεον ἐν ἐλαίῳ ἀμφιβόλου ποιότητος κόκκινα φασούλια.

Ἐκεῖνος μᾶς ἐδέχθη χωρὶς νὰ ἐγερθῇ, ἀλλὰ μετὰ τῆς εὐμενείας ἐκείνης τῆς πρεπούσης εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὑπερτέρους τῶν ἄλλων. «Κατερίνα, δύο ποτήρια ζύθου διὰ τοὺς κυρίους. . . . καὶ νὰ εἶναι καλός!» Μοὶ ἐδήλωσε ὅτι τὸν εὐχαρίστει πολὺ τὸ ὅτι μὲ ἔβλεπεν, ὅτι ἐγίνωσκεν ἤδη τὰ ποιητικά μου δοκίμια, ὅτι τὰ εὕρισκε καλὰ καὶ μοὶ ἐπρότεινε τὸ *Κολεόπτερον*, ἂν ἤθελον νὰ τὰ δημοσιεύσω, ἐδείχθη τέλος πάντων πρός με εὐμενέστατος καί πως καὶ προστατευτικός.

Ἐγὼ, συγκεκινημένος λίαν, τὸν προσηγόρευσα ὁπωσδήποτε, μόλις τολμῶν νὰ ἀτενίσω πρὸς τὸν ἔξοχον ἄνδρα, εὐθὺς δ' ἅμα ἔκλινε καὶ πάλιν πρὸς τὸ πινάκιον τὴν ῥῖνα ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὸ δεῖπνόν του, ἔλαβον τὸ θάρρος νὰ ἐξετάσω τοὺς τόπους, οὓς ἐτίμα διὰ τῆς παρουσίας του, τὴν φωλεὰν τοῦ ἀετοῦ. Τὸ βλέμμα μου ἔστη κατὰ σειρὰν μετ' εὐλαβείας ἐπὶ τῆς πλουσίας συλλογῆς τῶν ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀνηρτημένων πολυειδῶν καπνοσυρίγγων, ἐπὶ τοῦ κρουνοῦ ὁπόθεν ἔρρεεν ἄφθονος καὶ ἀφρίζων ὁ ξανθὸς ζῦθος, ἐπὶ τοῦ ὑπερμεγέθους καζορίου πίλου τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἐκρέματο ἀπό τινος μεγάλου καρφίου. Οἱ ζωγράφοι, οἵτινες συνήθως ἐφοίτων εἰς τὸ *Ζυθοπωλεῖον τοῦ Μέλλοντος* εἶχον κοσμήσει τοὺς τοίχους διὰ στασιωτικῶν γελοιογραφιῶν καὶ διὰ προστύχων ζωγραφημάτων. Ἡ εἰκὼν τοῦ χονδροῦ καταστηματάρχου, τῆς ὁποίας τὸ ἄξεστον πρωτότυπον ἐγεύετο κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τὰ κόκκινα φασούλια, παρέκειτο εἰς ὄχι ὅλως ἄτεχνον σκιαγράφημα, παριστάνον δωδεκάδα ὀστρειδίων μετὰ τοῦ τυπικοῦ λεμωνίου καὶ τοῦ μαχαιρίου. Ἀλλοῦ, ὁ Ναπολέων Γ' φορῶν ὡς μόνον ἔνδυμα τὴν μεγάλην ταινίαν τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς περιεστοιχίζετο ὑπὸ ποικίλων τοπειογραφιῶν, ἀφ' ὧν ὁ καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῶν σιγάρων καὶ τοῦ τυροζωμοῦ ἀναδιδόμενος πυκνὸς καπνὸς δὲν εἶχεν ἀκόμη δυνηθῆ νὰ ἀπαλείψῃ ἐξ ὁλοκλήρου τὰς ἀληθῶς κτηνώδεις καὶ φαύλας παραστάσεις. Πάντων δὲ τούτων τῶν ἀπειασμάτων ἡ τεχνοτροπία ἐμαρτύρει ὄχι βέβαια τὴν ὑπὸ ἀληθῶν ζωγράφων γενομένην εὐσυνείδητον μελέτην τῆς φύσεως, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὸν ματαίως διαρρεύσαντα χρόνον ἀργῶν καὶ ἀδεξίων τεχνιτῶν εἰς ἀτελεύτητα παιγνίδια σφαιριστηρίου ἢ εἰς ὅλως αἰσχρὰς καὶ ταπεινὰς διασκεδάσεις. Ἐπὶ τοῦ κυρίου φατνώματος τοῦ ὑψουμένου ὑπεράνω παμμεγέθους φαγεντιανῆς θερμάστρας ἦτο ἐζωγραφισμένη ὑψηλή τις ξανθὴ ὀλόγυμνος μὲ ποικιλόχρουν ὑπόδεσιν κρατοῦσα ἐπὶ δίσκου τρία ἀφρίζοντα ζύθου ποτήρια.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μουσείου τούτου ὁ Ἀλβέρτος Μερλὲν, πίνων ἡδονικῶς τὸν καφέν του, μοὶ ἔκαμε τὴν τιμὴν νὰ ἀναπτύξῃ ἐνώπιόν μου τὰς κοινωνικὰς, καλλιτεχνικὰς καὶ θρησκευτικὰς θεωρίας του. Τὸν ἤκουον θαυμάζων καὶ ὁ θαυμασμός μου δὲν ἦτο ἀμέτοχος καὶ φόβου, διότι ὁ ἄνθρωπος διὰ φράσεων ῥητορικωτάτων ἐξέδιδεν οἱονεὶ ἀποφάσεις, δι' ὧν κατήργει καὶ τὴν προσωδίαν καὶ τὴν καθολικὴν θρησκείαν, ὅτε αἴφνης ἠνοίχθη ἡ θύρα τοῦ ζυθοπωλείου καὶ νεαρὰ γυνὴ ὄχι ἄσχημος, μελαγχροινὴ καὶ καλοενδεδυμένη ἐρρίφθη εἰς τὰ ἐντὸς ὁμοῦ μετὰ ῥιπῆς νοτεροῦ ἀέρος καὶ σπεύσασα ἐκάθισε πλησίον εἰς τὸν ποιητὴν, τοῦ ὁποίου τὴν κεφαλὴν ἀφελῶς λαβοῦσα καὶ μὲ τὰς δύο της χεῖρας τῷ εἶπε δυνατὰ εἰς τὸ οὖς·

— Δός μου πέντε φράγκα διὰ τὸ ἁμάξι. . . . θὰ ὑπάγωμεν κάπου μὲ τὴν Ἐρριέτταν.

Ὁ ποιητὴς ὑπεμειδίασε διὰ τὴν ἀπαίτησιν ταύτην τῆς φίλης του, ἀλλὰ δὲν εἶχε καὶ νὰ δώσῃ τὸ ζητηθὲν ποσόν, τὸ ἐδανείσθη δὲ, ὄχι ἄνευ δυσκολιῶν, παρὰ τοῦ καταστηματάρχου καὶ δίδων αὐτὸ εἰς τὴν ζητήσασαν, μᾶς ἐσύστησεν αὐτὴν λέγων:

— Εἶναι ἡ Ῥοζέττα τῶν *Ὀρθῶν κοπτῶν!*...

Ὅπως περίπου θὰ ἔλεγεν ὁ Ἀαμαρτῖνος· εἶναι ἡ Ἐλβίρα τῶν *Μελετῶν*.

Ἐχαιρετίσαμεν. Ἐκείνη δὲ εἶχεν ἤδη ἐγερθῆ διὰ νὰ ἀπέλθῃ, ὅτε ἐξαγαγοῦσα ἐκ τοῦ θυλακίου της ἐπιστολὴν τὴν ἐνεχείρισε πρὸς τὸν ποιητὴν, λέγουσα:

— Πάρε. Εὕρηκα αὐτὸ διὰ σὲ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

Καὶ ἀπῆλθεν ἀφήσασα ὄπισθέν της ἐλαφρὰν ὀσμὴν γουναρικῶν καὶ προστύχων ἀρωμάτων.

— Μὲ συγχωρεῖτε; ἠρώτησεν ὁ Μερλὲν ἀποσφραγίζων τὴν ἐπιστολὴν, ὁπόθεν ἐξήγαγε δύο τραπεζικὰ γραμμάτια.

Ἡμεῖς φυσικὰ ἐσυγχωρήσαμεν. Διέτρεξεν ἐν τάχει τὴν ἐπιστολὴν, ἐμειδίασε καὶ δίδων μοι αὐτὴν:

— Ἀναγνώσατε, μοὶ εἶπεν. Εἶναι τῆς ἀδελφῆς μου. . . Θὰ ἴδητε ὅτι δὲν γράφουν ἄσχημα εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Ἀνέγνωσα τὸ ἑξῆς γράμμα:

«Ἐν Ὠραὶ, τῇ 1 Δεκεμβρίου 1868.

»*Φίλτατε Ἀλβέρτε*,

»Ἂν καὶ δὲν μᾶς γράφεις πλέον, εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ εὐχαριστῆσαι νὰ λαμβάνῃς ἐπιστολάς μας. Ἡ μητέρα μοὶ εἶπε νὰ σοὶ γράψω καὶ σοὶ στέλλει καὶ τὸ μηνιαῖόν σου. Εἶναι πάντοτε ὠρισμένη ἐναντίον σου καὶ τοῦτο πολὺ μὲ λυπεῖ, ἀλλὰ τὴν ἠξεύρεις εἶναι τόσον αὐστηρὰ καὶ τόσον εὐλαβής! Ἀγνοῶ τί τῆς ἐδιηγήθησαν περὶ τοῦ βίου, τὸν ὁποῖον διάγεις εἰς Παρισίους καὶ τί περιέχει ἡ ἐλεεινὴ ἐκείνη ἐφημερίς, τὴν ὁποίαν γράφεις καὶ τὴν ὁποίαν τῆς ἔδειξαν. Αὐτὰ εἶναι πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐνδιαφέρουν τὰ μικρὰ κοράσια, εἶμαι δὲ πολὺ εὐχαριστημένη, διότι τὰ ἀγνοῶ καὶ δὲν εὑρίσκομαι εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ σοὶ δίδω ἄδικον. Ἀλλὰ, σὲ βεβαιῶ, ὅσον θυμωμένη καὶ ἂν εἶναι ἡ μητέρα σὲ ἀγαπᾷ πάντοτε μὲ ὅλην της τὴν καρδίαν. Σήμερον τὸ πρωὶ ὅταν μοὶ εἶπε: *νὰ γράψῃς εἰς τὸν Ἀλβέρτον*, ἐπάσχιζε νὰ φαίνεται ἥσυχος, ἀλλ' ὅταν μοὶ ἔδωκε τὰ δύο τραπεζικὰ διὰ νὰ τὰ ἐσωκλείσω, σὲ βεβαιῶ τὴν εἶδον νὰ τρέμῃ. Ἔπειτα ὑπῆγε νὰ καθίσῃ πλησίον εἰς τὸ παράθυρον τῆς σάλας, ἐπῆρε τὸ τελάφον της καὶ ἔμεινε πολλὴν ὥραν σκυμμένη καὶ παρατηροῦσα τὴν ἐργασίαν της χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ ἐργασθῇ. Ἀισθανθεῖσα δὲ ὅτι ἤμην ἐκεῖ ἀνεφώνησε μετ' ὀλίγον μὲ ὑπόκωφον φωνήν: *Ἐκεῖνο τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί!* Ἂν τὴν ἔβλεπες, μὲ τὰ μαλλιά της, τὰ ὁποῖα ἔγειναν ὅλα ἄσπρα, θὰ σοῦ ἤρχετο ἄσχημα.

»Ἐγὼ, ἀπ' ἐναντίας φαίνεται ὅτι δὲν ἔχω καρδίαν, διότι μὲ ὅλην τὴν λύπην, τὴν ὁποίαν μᾶς προξενεῖς, κύριε, αἰσθάνομαι πολὺ καλὰ τὸν ἑαυτόν μου. Φαίνεται μάλιστα ὅτι καὶ εὐμόρφηνα. Ἠξεύρεις ὅτι περιπατῶ εἰς τὰ δεκαεπτά; Τῶν Τα-

ξιαρχῶν, ὅταν ἦλθεν ὁ γέρω Νεδελὲκ νὰ μᾶς φέρῃ τὸ μίσθωμα δὲν μὲ ἐγνώρισε, τόσον ἐμεγάλωσα. Ἐκεῖνα τὰ κόκκινα χέρια μου μόνον μὲ ἀπελπίζουν.

»Σοὶ τὰ γράφω αὐτὰ διὰ νὰ σὲ κάμω ὀλίγον νὰ μειδιάσῃς, πράγματι ὅμως εἶμαι μελαγχολική· ἡ χαρὰ ἐπέταξεν ἀπὸ τὸ σπίτι μας, ἀφ' ὅτου τὰ ἐχαλάσατε μὲ τὴν μητέρα. Δὲν ἐννοῶ βέβαια νὰ σὲ διδάξω ἐγώ, διότι δὲν εἶμαι παρὰ μία μικρὰ ἀνόητη ἐπαρχιώτισσα καὶ μάλιστα — αὐτὸ ὅμως ὅλως διόλου μεταξύ μας — δὲν καταλαμβάνω διὰ τί σὲ κατηγοροῦν. Διότι δὲν ἐκτελεῖς τὰ θρησκευτικά σου καθήκοντα; Νὰ σοῦ εἰπῶ, εἶναι τῷ ὄντι πολὺ μεγάλη ἡ λειτουργία καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἰς ἐμὲ συμβαίνει νὰ εἶμαι πολλάκις εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ μὴ προσέχω. Διότι κάμνεις στίχους; Ἀλλὰ εἶναι ὡραῖον πρᾶγμα ἡ ποίησις! Εἶναι μουσική, ἡ ὁποία ἐπὶ τέλους κάτι λέγει· ὡς πρὸς τοῦτο δὲ πίστευσόν με, διότι κάτι ἠξεύρω ἐγώ, ἡ ὁποία εἶχον καταδικασθῆ... εἰς δεκαετὲς κλειδοκύμβαλον. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ ἱερεύς μας καὶ ὁ παλαιός μας φίλος ὁ κ. Ματθαῖος — τὸν ἠξεύρεις, ὁ ἐντομολόγος — σὲ κατηγοροῦν πρὸς τούτοις ὅτι εἶσαι δημοκρατικός, κόκκινος ὅπως λέγομεν ἐδῶ, ἀλλὰ ἀπὸ πολιτικὰ δὲν ἐννοῶ τίποτε. Ἀδιάφορον, κάτι κακὸν πρέπει νὰ ἔκαμες διὰ νὰ κλαίῃ ἡ μητέρα. Ὦ! ἂν ἤθελες, ἀγαπητέ μου ἀδελφὲ, καλέ μου Ἀλβέρτε, ἤρκει μόνον νὰ μᾶς ἐπανήρχεσο καὶ ὅλα θὰ ἐτελείωναν, ἡ μητέρα θὰ σοὶ ἤνοιγε τὰς ἀγκάλας. Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν θέλω νὰ σὲ βασανίζω καὶ θὰ μοὶ ἤρχετο ἀπελπισία ἂν ἐρωτοπαιζόμην ὅτι ἠδύναντο νὰ σὲ στενοχωροῦν ὅσα σοὶ γράφει ἡ ἀδελφή σου· σήμερον ὅμως τὸ πρωὶ ἐπεσκέφθην τὴν ὀπωροθήκην μας καὶ ἀνεῦρον ἓν ὡραῖον ἀπίδιον, τὸ ὡραιότατον τοῦ κήπου μας, τὸ ὁποῖον ὅταν τὰ ἐκόψαμεν, εἶχον φυλάξει διὰ σὲ, ἐλπίζουσα ὅτι θὰ σὲ εἴχομεν ὀλίγον ἐδῶ κατὰ τὸ τέλος τῶν διακοπῶν. Καὶ ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν πλέον νὰ προσφερθῇ, τόσον ἐμαλάκωσε καὶ ἐμαύρισε! Γελᾷς ἴσως, ἀλλ' εἰς ἐμὲ, ὅταν τὸ εἶδον, εἶχον ἔλθει τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

»Χαῖρε, φίλτατέ μου ἀδελφὲ, σὲ ἀσπάζομαι ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ κροτάφου — εἶναι ἡ ἀγαπητή μου θέσις, ἐνθυμεῖσαι! — καὶ σοὶ ἐπαναλαμβάνω· Ἔλθὲ ταχέως καὶ θὰ ἴδῃς.

»Ἡ ἀγαπῶσά σε ἀδελφὴ

«ΙΟΥΛΙΑ».

Τελειώνων τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς ἠσθανόμην — πιστεύσατέ με — ὑγροὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ παρθενικὴ ἐκείνη ἐπιστολὴ, ἥτις εἶχε συρθῆ εἰς τὰ θυλάκια μιᾶς γυναικὸς τοῦ δρόμου καὶ ἐκεῖθεν εἶχεν ἐξαχθῆ ὄζουσα ἐκ πατσουλίου, διήγειρεν οἶκτον εἰς ἐμὲ, ὅπως ἤθελε διεγείρει ἡ θέα ἀνθοδέσμης ἴων, ῥιφθείσης εἰς τὸν βόρβορον. Παρετήρησα τὸν Μερλὲν, ὅστις καὶ αὐτὸς ἐφαίνετο συγκινηθείς.

— Λοιπόν; τῷ λέγω μετά τινος ἀγωνίας.

Ἀλλ' ἤμην γελοῖος, εἶχον ἀπατηθῆ ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς συγκινήσεως τοῦ Μερλὲν, ἡ συγκίνησίς του ἦτο ὅλως φιλολογική, ἤρεσκεν εἰς αὐτὸν τὸ πῶς ἦτο γεγραμμένη ἡ ἐπιστολὴ καὶ οὐδὲν πλέον.

— Δὲν εἶναι ἀλήθεια ὅτι εἶναι ὡραία ἡ ἐπιστολὴ τῆς ἀδελφῆς μου; εἶπεν ὁ ποιητὴς τῶν ζυθοπωλείων... ὀλίγον *κλαψιάρικη*, ὀλίγον *γριγιάρικη*, ἂν θέλῃς, εἶναι, ἀλλ' εἶναι ζωντανή, εἰλικρινής... *Θὰ τὴν παρεμβάλω εἰς κανέν μου μυθιστόρημα*...

Ἔκτοτε ἐπείσθην ὅτι δύναταί τις νὰ μὴ στερῆται εὐφυΐας καὶ ὅμως νὰ εἶναι ἀκάρδιος καὶ οὐτιδανός.

[François Coppée]. Σ***

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΛΥΣΣΗΣ

Ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς γαλλικῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων» δημοσιεύεται ἀνάλυσις μελέτης τινὸς περὶ θεραπείας τῆς λύσσης, ὑποβληθείσης ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἰατροῦ **Dumont** εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἰατρικὴν Ἀκαδημίαν. Τὴν ἀνάλυσιν ταύτην ἀξίαν πολλοῦ ἐνδιαφέροντος, ἅτε ἀφορῶσαν εἰς τὴν θεραπείαν νοσήματος τόσῳ φοβεροῦ, μεταφέρομεν ἐνταῦθα ὡς ἕπεται·

Ἐν χωρίῳ τινὶ, περὶ τὸ **Caen**, ἐξ οὗ κατάγεται ὁ ἰατρὸς **Dumont**, κύων λυσσῶν ἔδηξε τρεῖς, μίαν γυναῖκα, ἕνα ποιμένα καὶ μικρὰν κόρην. Τοῦ ποιμένος ἡ πληγὴ καυτηριασθεῖσα δι' ἀζωτικοῦ ὀξέος καὶ ἐπουλωθεῖσα ἐθεραπεύθη. Παρέρχονται τριάκοντα τέσσαρες ἡμέραι, καὶ ἡ ὑγίεια τοῦ ποιμένος εἶχεν ἄριστα· ἀλλ' ἀποθνήσκει αἴφνης ἐκ λύσσης ἡ συγχρόνως δηχθεῖσα γυνή. Ὁ ποιμὴν μανθάνει τὸ γεγονὸς, ἀνησυχεῖ, μελαγχολεῖ, καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀϋπνίας καὶ ἀσθενεῖ. Τὴν τριακοστὴν ἕκτην ἡμέραν, ἀφ' ἧς ἐδήχθη ὑπὸ τοῦ κυνὸς, ἐλυμαίνετο αὐτὸν λύσσα σοβαρά. Ἐπλανᾶτο ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν, ἄσβεστος δίψα κατέλαβεν αὐτὸν, ἠσθάνετο στένωσιν τοῦ λαιμοῦ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ καταπίῃ, ἐκυλίετο ἐν ταῖς ὁδοῖς δάκνων τοὺς χάλικας καὶ ἐκβάλλων ἀγρίας φωνὰς, εἰς οὐδένα δ' ἐπέτρεπε νὰ τὸν πλησιάσῃ· κατείχετο ὑπὸ ἀκρατήτου ἐπιθυμίας τοῦ δάκνειν, πράγματι δ' ἔδακνε τὰς ῥάβδους, ἃς μακρόθεν προσέφερον αὐτῷ. Οὕτως ἔχοντα μετήνεγκον τὸν λυσσῶντα εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ὁ **Grillé**, οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ πάσχων, κατὰ τὰς καταλαμβανούσας αὐτὸν κρίσεις τοῦ νοσήματος, περιήρχετο εἰς ἀναισθησίαν, ἔτριζε τοὺς ὀδόντας καὶ ὑρίστατο σπασμωδικὰς σκιρτήσεις. Ὁ πτυαλισμὸς ἦν ἄφθονος, ἡ ἐφίδρωσις ζωηρά, ἡ δ' ἀναπνοὴ ἐγίνετο δυσχερῶς διὰ τῆς ῥινός. Ὁ ἀσθενὴς κατὰ διαλείμματα ἐξέβαλλε βραχνώδεις φωνάς· ὅτε δὲ συνήρχετο, κατελαμβάνετο αὖθις ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ δάκνειν. Παρεπονεῖτο, ὅτι ἠσθάνετο πόνους ἐπὶ τῆς κοιλίας, στενοχωρίαν τοῦ διαφράγματος, οὐδόλως δ' ἠδύνατο νὰ καταπίῃ. «Φονεύσατέ με», ἀνέκραζεν ὁ δυσυχής, «ὑποφέρω φοβερά· τετέλεσται! φονεύσατέ με!» Ὁ **Dumont** μάτην πρὸς καθησύχασιν τοῦ ἀσθενοῦς ἐποιήσατο χρῆσιν βρωμιούχου καλίου καὶ σιροπίου κωδεΐνης· αἱ προσβολαὶ ἐπανελαμβάνοντο καὶ ἐπετείνοντο. Τότε, ὅπως εὐκολύνῃ τὴν ἐφίδρωσιν καὶ τὸν πτυαλισμὸν, συνέλαβεν εὐτυχῶς τὴν ἰδέαν νὰ προβῇ εἰς ὑποδορίους ἐνέσεις διὰ νιτρικῆς πιλοκαρπίνης (**nitrate de pilocarpine**). Τρεῖς ἐπαλλήλους ἐνήργησεν ἐνέσεις δι' ἑνὸς γραμμαρίου πιλοκαρπίνης, καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐπαναλαμβάνων ταύτας. Οἱ ἱδρῶτες καὶ οἱ πτυαλισμοὶ ἐπῆλθον ἄφθονοι καὶ ταχεῖς, αἱ τῆς λύσσης κρίσεις ἐξησθένησαν, ἠλαττώθησαν, καὶ ἐπὶ τέλει ἐξέλιπον παντελῶς, ἐθεραπεύθη δὲ καθ' ὁλοκληρίαν ὁ πάσχων. Τὰ γεγονότα ταῦτα οὐδεμίαν ἀπολείπουσιν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ τελεσφόρου τῆς θεραπείας, ἀλλ' οἱ πυρρονίζοντες ἰσχυρίζονται, ὅτι ὁ **Grillé** δὲν ἦτο προσβεβλημένος ὑπὸ λύσσης, εἰ καὶ παρετηρήθησαν πάντα τὰ συμπτώματα τῆς λύσσης. Ὁ **Dumont** ἀντικρούει τοὺς πυρρονίζοντας, ἀντιτάσσων τὰ παρουσιασθέντα συμπτώματα. Ἡ περὶ ἧς πρόκειται θεραπεία εἶνε εὐεξήγητος. Κατὰ τὰς κρίσεις τῆς νόσου, οἱ ὑπερβολικοὶ ἱδρῶτες, οἱ ἄφθονοι πτυαλισμοὶ, ἡ ἄσβεστος δίψα καὶ πάντα τὰ παραπλήσια τούτοις φαινόμενα, μαρτυροῦσιν, ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἐν τῇ κατὰ τῆς νόσου πάλῃ αὐτοῦ ἐπιζητεῖ νὰ διώξῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ δηλητηριῶδες στοιχεῖον, ἑπομένως ἡ θεραπεία βοηθοῦσα αὐτὸν ἐν τούτῳ εἶνε θεραπεία λογικωτάτη. Ἡ πιλοκαρπίνη εἶνε δραστήριον ἱδρωτικόν. Οὕτω δ' ἀποδεικνύεται καὶ ἡ συντελεστικότης τῆς ῥωσσικῆς θεραπείας τῆς λύσσης διὰ τῶν ἀτμωδῶν λουτρῶν. Δέον νὰ ἐντείνωμεν κατὰ τὸ δυνατὸν τὰς ἀποκρουστικὰς ἰδιότητας τοῦ δέρματος καὶ τῶν ἀδένων. Ἡ πιλοκαρπίνη ἀντικαθιστᾷ τὴν ἐνέργειαν τοῦ θερμαντικοῦ, ἔχει δ' ἴσως καὶ εἰδικὴν ἐνέργειαν ἰσχυροτέραν ἐπὶ τῆς λύσσης. Ὁπωσδήποτε τὸ γεγονὸς δὲν εἶνε ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεως, καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γίνωσιν ἀποδεκταὶ ἀνεπιφυλάκτως αἱ σπουδαῖαι παρατηρήσεις τοῦ ἰατροῦ **Dumont**. Αἱ ἐπιφυλάξεις δ' αὗται ἀποβαίνουσι τόσῳ μᾶλλον ἀπαραίτητοι, ὅσον ὑπάρχουσι παραδείγματα, καθ' ἃ ἡ νόσος τῆς λύσσης ἀνεφάνη ἐπὶ δηχθέντων ὑπὸ λυσσώντων κυνῶν πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Ὡρισμένως δὲ στρατιώτης τοῦ πυροβολικοῦ, δηχθεὶς ἐν Ἀλγερίᾳ καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἔχων ἄριστα, λησμονήσας δὲ καθ' ὁλοκληρίαν τὸ γεγονὸς, ἀπέθανεν ἐκ τῆς λύσσης, ἀναφανείσης μετὰ ἑπταετίαν ἕνεκα ἀποτυχόντος γάμου. Καὶ πράγματι οἱ ἠθικοὶ λόγοι συντελοῦσι τὰ μέγιστα ὅπως προκαλῶσι τὴν νόσον. Ὁμολογητέον ὅμως, ὅτι κατὰ τὸν μέσον τοῦτον χρόνον ἡ ἰατρικὴ συνδρομὴ δὲν εἶνε περιττὴ, καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην καὶ τὴν τῶν δοκιμασιῶν ἡ χρῆσις τῆς πιλοκαρπίνης εἰς μεγάλην δόσιν δύναται ν' ἀποδῇ ὠφέλιμος. Αἱ περὶ τῆς θεραπείας τῆς νόσου ἀμφιβολίαι δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ ἐκλίπωσι, δέον δὲ τὰ πειράματα νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἀπαύστως. Ἡ λύσσα εἶνε τόσῳ δεινὴ νόσος, ὥστε ἀνάγκη, μηδεμία ν' ἀμελη θῇ προσπάθεια πρὸς καταπολέμησιν αὐτῆς ἐντελῆ, ἢ πρὸς τὴν δυνατὴν ἐξουδετέρωσιν αὐτῆς.

Ἡ θεραπεία αὕτη τῆς λύσσης διὰ τῆς ὑπερβολικῆς ἐφιδρώσεως, φαίνεται ὅμως ὅτι οὔτε νέα εἶνε οὔτε εὐρωπαϊκή τις ἐφεύρεσις.

Ἐξ ἐκθέσεων διαφόρων περιηγητῶν ἐξάγεται, ὅτι ἐν Ἀβυσσινίᾳ, ἔνθα τὰ κρούσματα τῆς ὑδροφοβίας εἶνε συνεχέστατα, ὁσάκις ἰθαγενής τις προσβληθῇ ὑπὸ τῆς τρομερᾶς ταύτης ἀσθενείας, λαμβάνουσι μακρὰ δερμάτινα λωρία καὶ καταδιώκουσι τὸν ἀσθενῆ, ὃν καὶ ὑποχρεοῦσι νὰ τρέχῃ ὑπὸ τὸν ἀφρικανικὸν ἥλιον μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν καταπέσει ὁλοτελῶς ἐξηντλημένος.

Ἐὰν κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὑγιεινοῦ τούτου περιπάτου ὁ δυστυχὴς κατεκλίθη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀρνεῖται νὰ προχωρήσῃ, τὸν βιάζουσι διὰ τῶν κτυπημάτων νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐσπευσμένην πορείαν αὐτοῦ.

Εἶνε λοιπὸν ἡ αὐτὴ ἀρχὴ διὰ διαφόρων μέσων πραγματοποιουμένη. Ἐὰν δ' ἐν Ἀβυσσινίᾳ τὰ δήγματα τῆς ὑδροφοβίας εἶνε συχνὰ καὶ ἡ θεραπεία ἐπίσης εἶνε συνήθης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Τῇ ἀληθείᾳ ὑπάρχουσι κλέπται, τῶν ὁποίων μοναδικὴ εἶνε ἡ θρασύτης καὶ τὸ πολυμήχανον. Εἷς τοιοῦτος ἱππότης παρουσιάζεται ἐπ' ἐσχάτων εἰς ὀδοντοϊατρόν.

— Ἤθελα, λέγει, νὰ βγάλω ἕνα ὀδόντι ποῦ μὲ πονεῖ.

— Πολὺ καλὰ, κύριε· αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον εὔκολον.

— Ναὶ, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ὑποφέρω πόνους.

— Ὦ! μὲ τὸ ναρκωτικὸ ποῦ ἔχω!...

— Ἐγὼ ὅμως, νὰ σᾶς εἰπῶ, δὲν πιστεύω πολὺ τὰ ναρκωτικά.

— Ἄ, μὰ τὸ δικό μου!...

— Καὶ τί ἀπόδειξιν ἔχω πῶς εἶνε καλό;

— Καθόλου δύσκολον νὰ πεισθῆτε. Ἰδοὺ, θὰ τὸ ἀναπνεύσω ἐγὼ, καὶ σεῖς ἐπιχειρήσατε νὰ μὲ τσιμπήσετε, νὰ μὲ κινήσετε, καὶ θὰ ἴδητε... λέγει ὁ ὀδοντοϊατρὸς ὅστις δὲν θέλει νὰ χάσῃ τὸν πελάτην.

Πράγματι ὀσφραίνεται τὸ ναρκωτικὸν καὶ ἀποκοιμᾶται.

Μετά τινας στιγμὰς ἐξυπνᾷ, ἀλλ' ὁ πελάτης ἔφυγεν ἄφαντος καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ ὡρολόγιον τοῦ τοίχου.

* * *

Μικρός τις κλέπτης, πολυτάκις ἤδη καταδικασθείς, προσάγεται ἐκ νέου εἰς τὸ δικαστήριον.

— Κατηγορούμενε, λέγει ὁ δικαστής, ἔπρεπε νὰ ἐντρέπεσαι διότι εὑρίσκεσαι πάλιν ἐδῶ. Δὲν εἶ-

νε καλλίτερον νὰ ἐργάζεσαι, παρὰ νὰ πηγαίνῃς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μὲ κακὰς συναναστροφάς;

— Κακὰς συναναστροφάς; ἀποκρίνεται ὁ κατηγορούμενος σκωπτικῶς. Ἐγὼ ἴσα ἴσα περνῶ τὸν καιρόν μου ὅλο καὶ μὲ δικαστάς.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητος ἱστάμεθα πρὸ τοῦ μέλλοντος ὅπερ πρόκειται ν' ἀνοιχθῇ ἐνώπιόν μας, ὡς τὰ παιδία πρὸ τῆς αὐλαίας τοῦ θεάτρου, ἀναμένοντα χαρμοσύνως καὶ ἀνυπομόνως νὰ ἴδωσι τὰ ἐπὶ τῆς σκηνῆς συμβησόμενα. Τὴν εὐτυχίαν ταύτην δὲν δυνάμεθα νὰ προγνωρίζωμεν. Εἰς τὴν διάνοιαν ὅμως ἐκείνου, ὅστις γνωρίζει τί θέλει συμβῇ πραγματικῶς, τὰ παιδία εἶνε ἀθῷοι ἔνοχοι καταδεδικασμένοι οὐχὶ εἰς τὸν θάνατον, ἀλλ' εἰς τὴν ζωήν, τῆς ὁποίας ὅμως ἀγνοοῦσι το περιεχόμενον. (Schopenhauer).

*** Μόνον ἐξ ἑαυτοῦ δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ διορθώσῃ τὰς ἐλλείψεις του, νὰ τελειοποιηθῇ· ἡ πρωτοβουλία, ἡ προσωπικὴ ἐνέργεια, ἡ αὐτοκυβέρνησις εἰσὶν ἀπαραίτητοι πρὸς τοῦτο· οἱ ἠθικοὶ κανόνες δὲν πρέπει νὰ ἐπιδρῶσιν ἐπ' αὐτοῦ ἔξωθεν, ἀλλὰ νὰ πηγάζωσιν ἔσωθεν ἐκ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ. (Taine).

Ὁ ἄνθρωπος εἶνε δεκάκις ἰσχυρότερος ὅταν διατηρῇ τὸν σφυγμόν του ἥσυχον καὶ τὴν κρίσιν του ἐλευθέραν. (Taine).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

*** Πολλὰ ἔχουσι γραφῆ περὶ τῆς ἀλλοκότου ἀληθῶς ἐκλογῆς, ἣν ποιοῦνται ἐνίοτε τὰ πτηνὰ, τοῦ τόπου πρὸς κτίσιν τῶν φωλεῶν αὐτῶν.

Γνωστὸν ἤδη εἶνε ὅτι ἔν τινι πόλει τὰ στρουθία εἶχον ἐκλέξει ὡς τοιοῦτον τὸ γραμματοκιβώτιον τῆς πόλεως ταύτης, ἐνῷ ἐν ἑτέρᾳ εἶχον κτίσει τὰς φωλεὰς των μεταξὺ τῶν τροχῶν πυροβόλου τινὸς διὰ τὰς ἀσκήσεις προωρισμένου. Αἱ ἐφημερίδες τῆς Λορραίνης ἀναφέρουσιν ἐσχάτως καὶ ἕτερα τοῦ εἴδους τούτου παραδείγματα. Ἐν ἐκκλησίᾳ τινὶ τῆς **Condé Northen**, ζεῦγος ἐρυθρούρων κατὰ τὸν παρελθόντα Μάϊον εἶχε κτίσει τὴν φωλεάν του ὄπισθεν τῆς κορωνίδος τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ ἱερῷ τῆς ἐκκλησίας· ἐν ταύτῃ δὲ ἡ θήλεια ἐξεκόλαψε πέντε νεοσσούς. Χωρὶς νὰ ἀνησυχῇ ποσῶς, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας ἐπώαζεν ἡ φιλόστοργος μήτηρ τὸν τόκον αὐτῆς, ἐνῷ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀταραξίας ὁ πατὴρ ἐκόμιζε τὴν τροφήν. Ὡς ἔξοδον δὲ εἶχον μικρόν τι παράθυρον, πάντοτε ἀνεῳγμένον, δι' οὗ εἰσήρχοντο καὶ ἐξήρχοντο κατὰ κανονικὰ διαλείμματα διαρκούσης καὶ αὐτῆς τῆς λειτουργίας.

Περιστατικόν τι ἀνάλογον, ἀλλ' ὄντως περισσότερον ἐκπληκτικόν, διηγοῦνται αὐτόπται μάρτυρες κατά τινα γαλλικὴν ἐφημερίδα. Ἀνεκαλύφθη φωλεὰ κορυδαλῶν ὑπὸ ἔλασμά τι σιδηροδρόμου. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς πολυαρίθμους ἁμαξοστοιχίας, αἵτινες ἄνωθεν ταύτης διέβησαν, τὸ ῥιψοκίνδυνον ζεῦγος, ἐξεκόλαψεν ἐν πάσῃ εὐτυχίᾳ τὰ ὠὰ αὐτοῦ, ἐνῷ οἱ τροχοὶ τῶν ἁμαξῶν, αἵτινες διέτρεχον τὴν σιδηρᾶν γραμμὴν μόλις ἀπεῖχον τῆς φωλεᾶς κατὰ ἕνα μόνον δάκτυλον.

*** Ἡ Βενετία καὶ τὸ Ἀμστελόδαμον εἶνε αἱ δύο πόλεις τῆς Εὐρώπης, ἐν αἷς εὕρηνται αἱ περισσότεραι γέφυραι. Ἐν Βενετίᾳ ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τὰς 450 τοιαύτας, ἐν Ἀμστελοδάμῳ δὲ περὶ τὰς 300. Μετὰ τὰς πόλεις ταύτας ἔρχεται ἡ Πετρούπολις, ἐν ᾗ ὑπάρχουσιν 130 γέφυραι ἐπί τε τοῦ Νέβα καὶ ἐπὶ τῶν διωρύγων. Τὸ Λονδῖνον ἔχει περὶ τὰς 15 μόνον, ἡ δὲ Βιέννη εἴκοσι σχεδόν. Ἐν Βερολίνῳ μετ' οὐ πολὺ θὰ ὑπάρχωσι ὑπὲρ τὰς 50 ἐπὶ τοῦ Σπρέα. Ἐν τῇ αὐτῇ πόλει περατοῦται μετ' ὀλίγον ἡ περίφημος γέφυρα τοῦ Γιάννοβιτς, δάνεια δὲ ἐκ πολλῶν ἑκατομμυρίων μαρκῶν ἐπεψηφίσθησαν πρὸς κατασκευὴν ἄλλων ἐννέα. Ἡ ὡραιοτέρα γέφυρα τοῦ Βερολίνου πράγματι εἶνε ἡ γέφυρα τοῦ Πύργου, κατασκευασθεῖσα τὸ 1824 παρὰ τὴν Λουστγάρτην· ἐξ ἑκάστης πλευρᾶς κοσμεῖται διὰ συμπλεγμάτων ἐκ μαρμάρου παριστώντων Ἀθηνᾶς καὶ Νίκας. Τὸ μῆκος αὐτῆς εἶνε 32 μέτρων, τὸ δὲ πλάτος 34.

*** Καὶ ἐπ' αὐτῆς ἔτι τῆς πολιτικῆς δύναται φαίνεται νὰ ἐπιδράσῃ ἐνίοτε ἡ μουσική. Παράδειγμα τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον, ὅπερ ἀναγινώσκομεν ἔν τινι ἐφημερίδι.

Ἡμέραν τινὰ ὁ πρίγκιψ Βίσμαρκ ἐφαίνετο λίαν τεταραγμένος· περιεπάτει κατὰ μῆκος καὶ πλάτος τῆς αἰθούσης του. Ἦτο θέρος. Ὁ ἀρχικαγκελάριος κατῆλθεν εἰς τὸν κῆπον, ἐκάθησεν ἐπὶ ἑδωλίου ὀλίγον ἀπέχοντος τῆς οἰκίας καὶ παρεδόθη εἰς βαθεῖς συλλογισμούς.

Αἴφνης μελῳδία περιπαθὴς καὶ ἐπιβάλλουσα ἀντήχησε. Κλειδοκυμβαλιστὴς ἔπαιζε *σονάταν* τοῦ Βετχόβεν. Οἱ μουσικοὶ τόνοι ἐξειλίσσοντο ὀξεῖς, πλήρεις μελαγχολίας, πλήρεις χάριτος. Ἐνόσῳ ἡ ἐκτέλεσις προυχώρει, ἡ ὄψις τοῦ Βίσμαρκ ἐλάμβανεν ἔκφρασιν μᾶλλον ἀποφασιστικήν. Καὶ ὅταν ὁ τελευταῖος μουσικὸς τόνος ἐξέπνευσεν, ἠγέρθη, διεσκέλισε ζωηρῶς τὸν οὐδὸν τῆς οἰκίας, ἀνῆλθε καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν μουσοφιλῆ κλειδοκυμβαλιστὴν ὃν ἤδη συνέχαιρόν τινες,

— Κύριε **de Keudell**, εἶπεν, ἔλθετε.

Τὴν νύκτα ἐκείνην ὁ τηλέγραφος εἰργάσθη πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἡ Εὐρώπη ἔκπληκτος ἐμάνθανεν ὅτι ἡ Πρωσσία ἐκήρυξε τὸν πόλεμον πρὸς τὴν Αὐστρίαν.

*** Καὶ ἡ θανατηφόρος κοιλὰς τῆς Ἰάβας πρέπει νὰ καταταχθῇ εἰς τοὺς μύθους τῶν περιηγητῶν. Τὴν κοιλάδα ταύτην, ἣν Πακαμαρὰν καλοῦσιν οἱ ἐγχώριοι, οὐδεὶς τῶν περιηγητῶν ἐπεσκέφθη ἐκ φόβου, πάντες δὲ καλῇ τῇ πίστει ἀνέγραψαν ὅσα περὶ αὐτῆς ἤκουσαν, ὅτι ἕνεκα δηλητηριωδῶν ἀναθυμιάσεων προερχομένων ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ φυομένων Ἀντιαρίδων καὶ Οὐπᾶ, πᾶν ζῷον εἰσερχόμενον εἰς αὐτὴν ἢ πᾶν πτηνὸν ὑπεριπτάμενον αὐτῆς θνήσκουσι πάραυτα, καὶ ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς κοιλάδος εἶνε ἐστρωμένον διὰ τῶν ὀστῶν μυριάδων ζώων, ἰδίως δὲ τίγρεων, ῥινόκερων, ὄρεων καὶ πτηνῶν. Ἀλλὰ Γερμανός τις περιηγητής, ὁ Ὄθων **Kuntze**, μεταβὰς εἰς Ἰάβαν πρὸ ἑπταετίας περίπου, ἐπεσκέφθη καὶ τὴν θανατηφόρον κοιλάδα, ὡς διηγεῖται ἐν τῷ ἀρτίως ἐν Λιψίᾳ ἐκδοθέντι περιεργοτάτῳ συγγράμματίτου, *Γῆς περιοδῷ* (**Um die Erdé**). Οἱ ὁδηγοί του τὸν ἀπέτρεπον ἐπιμόνως ἀπὸ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ἀλλ' οὗτος μὴ βλέπων σκελετοὺς ζώων, οὐδ' ἄλλο τι ὕποπτον ἐτόλμησε καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν καὶ ἐπέστρεψεν ἀβλαβής. Εἶνε δ' ἡ κοιλὰς, καθ' ἃ λέγει, στενοτάτη καὶ ἄδενδρος, ὑποθέτει δ' ὅτι εἶνε κρατὴρ ἐσβεσμένου ἡφαιστείου.

*** Ἀπὸ πρώτης Ἰουνίου ἀπηγορεύθη ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τὸ ἐκστομίζειν δημοσίᾳ βλασφημίας καὶ ὅρκους, ἐπὶ ποινῇ χρηματικοῦ προστίμου πρὸς ὄφελος τοῦ δημοτικοῦ ταμείου· ἐλπίζεται δὲ ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, τῇ βοηθείᾳ τοῦ νέου τούτου πόρου, τὸ χρέος τῆς πόλεως θέλει ἐξ ὁλοκλήρου ἀποσβεσθῇ.

*** Ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῆς Πέστης ὁ γηραιὸς οὐγγρος Πούλσκης (ὁ ἄλλοτε φυγὰς) ἐδημοσίευσε τὰς ἑξῆς περιέργους ἀναμνήσεις περὶ τοῦ Γαριβάλδη. «Ὁ στρατηγὸς ἠγόρασεν ἓν τριτημόριον τῆς ἀοικήτου Καπρέρας, παρὰ τὴν σαρδικὴν ἀκτήν, ἔνθα ἔκτισε μικρὰν οἰκίαν καὶ ἐφύτευσε κῆπον. Ὁ ἐξ Ἀφρικῆς νότιος ἄνεμος εἶνε ὀξύτατος, ὡς ψυχρὸς βορρᾶς· τὰ δένδρα ξηραίνονται, ἐὰν μὴ κλεισθῶσιν ἐν σηκοῖς· ἡ ὅλη φυτεία εἶνε ἀφρικανή, λαμπρότατοι δὲ οἱ ἐκ γρανίτου βράχοι. Ἐνταῦθα ἐπεσκεπτόμην τρὶς καὶ τετράκις τοῦ ἔτους τὸν Γαριβάλδην, μετὰ τὴν ἐπὶ τὴν Νεάπολιν στρατείαν του. Τὸ ἐκ Γενούης καταπλέον ἀτμοκίνητον ὥρμει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς νήσου Μαγδαληνῆς, ἣν οἰκοῦσιν ἁλιεῖς καὶ ἔνθα ὑπάρχει ξενοδοχεῖον, οὐδὲν ἄλλο μαγειρεῦον ἢ αἴγεια κρέατα, ὠὰ καὶ σπανίως ὀρνίθια. Οἱ καταπλέοντες ἐκόμιζον δῶρα τῷ στρατηγῷ, πορτοκάλια, μακαρόνια, ἰδίως δὲ λάχανα, διότι ἦτο κατ' ἐξοχὴν λαχανοφάγος. Ὅτε τῷ ἐξέφρασα θαυμασμὸν ἐπὶ τούτῳ, εἶπε μειδιῶν «ἐὰν ἐτρώγετε, ὡς ἐγὼ, ὠμὰ ἢ ἡμίοπτα καὶ σεσηπότα κρέατα ἐν τοῖς πεδίοις τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, θὰ ἀπεστρέφεσθε πᾶν εἶδος κρεάτων». Ἐγὼ εἶχον κομίσει ἀγγλικὸν **Plumpudding**· ὅτε τοῦτο παρετέθη εἰς τὴν τράπεζαν, προσέταξεν ὁ στρατηγὸς νὰ τὸ ἀποκομίσωσιν. «Ἴσως δὲν ἀρέσκει ὑμῖν;» — «Παραπολὺ μάλιστα· ἀλλ' οἱ συνδαιτυμόνες δὲν τὸ ἐκτιμῶσιν· ἑπομένως τὸ φυλάττω χάριν ἐμαυτοῦ μόνον». Ὁ ἀνὴρ διῆγεν ἐν τῇ Καπρέρᾳ βίον κανονικώτατον· ἀνίστατο πάντοτε τῇ 4 πρωϊνῇ ὥρᾳ, ἐλούετο, εἰργάζετο ἐν τῷ κήπῳ, μένων καθ' ἑαυτὸν μέχρι τῆς 10, καὶ δυσφορῶν, ἐὰν ἠνωχλεῖτο ὑπὸ ξένων. Κομψὸς Γάλλος, στιλπνὰ φορῶν χειρόκτια καὶ ὑποδήματα ἦλθέ ποτε τῇ 8 πρωϊνῇ εἰς τὸν κῆπον πρὸς ἐπίσκεψίν του καὶ τὸν προσηγόρευσεν· ὁ Γαριβάλδης παρήγγειλεν αὐτῷ νὰ ἀντλήσῃ ἐκ τοῦ φρέατος ὕδωρ καὶ ποτίσῃ ὅλον τὸν κῆπον, διότι ἐν τοιούτῳ θερμῷ κλίματι ἡ γῆ ἀπαιτεῖ πλειότερον ὕδωρ ἢ ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ Γάλλος ἤντλει μετὰ ζήλου καὶ ἐπότιζεν, ἀλλὰ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἀπαυδήσας ἐπαύσατο. «Βλέπω, εἶπεν ὁ Γαριβάλδης, ὅτι εἶσθε κεκμηκώς· ὡς φαίνεται δὲν εἴσθε εἰθισμένος εἰς τὴν ἐργασίαν». Ὁ ξένος ἔδραμε πάλιν εἰς τὸ φρέαρ καὶ ἤντλει· ἀλλ' ὅτε ὁ στρατηγὸς ἔστρεψεν ἄλλοσε τὴν προσοχὴν, ὁ Γάλλος ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ κήπου εἰς τὸν κοιτῶνα μετὰ ῥυπαρῶν καὶ κατεσχισμένων χειροκτίων καὶ κατεγελάσθη ὑρ' ἁπάντων. Τῇ 10 ἀναβὰς εἰς τὸν κοιτῶνά του ὁ στρατηγὸς ὑπεδέχετο ξένους, παλαιοὺς συστρατιώτας ἐκ Μοντεβιδέου, περιέργους Γάλλους, γραίας Ἀγγλίδας· ἕκαστος τούτων ἀπῄτει προστασίαν, αὐτόγραφα, συστατικὰ γράμματα κτλ. Οὐδεὶς ἐνόει τὸν λαὸν μᾶλλον ἢ αὐτός· οὐδεὶς τῷ ἐνέπνεε μείζονα ἐνθουσιασμόν. Οἱ Σικελοὶ γινώσκουσι μόνον τὴν Ἀγ. Ῥοζαλίαν καὶ τὸν διάβολον· ἀμφότεροι δ' οὗτοι προστατεύουσι τὴν νῆσον. Ὅτε ὁ Γαριβάλδης ἐνίκησε τοὺς Νεαπολίτας, ἐπλάσθη ὁ μῦθος, ὅτι αὐτὸς ἦτο υἱὸς τοῦ διαβόλου καὶ τῆς Ἀγ. Ῥοζαλίας, ἐν μὲν τῇ μάχῃ ἀγριώτατος ὡς ὁ πατὴρ, ἀπέναντι δὲ τοῦ λαοῦ πρᾴοτατος ὡς ἡ μήτηρ. Ἐν Σικελίᾳ αὐτὸς ἐγὼ ἤκουσα πολλοὺς τῶν πρόσθεν ὑπηρετῶν του ὀμνύοντας ὅτι εἶνε ἀλώβητος, οὐδὲ τιτρώσκεται ὑπὸ σφαιρῶν. Ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Μελάτσου ἀπετίναξε δωδεκάδας σφαιρῶν ἐκ τοῦ ἐπιβλήματος αὐτοῦ. Αἱ γυναῖκες τῆς ἀνωτάτης ἀριστοκρατίας εὐτυχεῖς ὑπελάμβανον ἑαυτὰς, ὁσάκις ἠδύναντο νὰ ἁρπάσωσιν ἀπαρατηρήτως καὶ καταφιλήσωσι τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, ἐφ' ᾧ ἐκεῖνος πάντοτε ἠγανάκτει· ἀπεστρέφετο τὴν δουλοφροσύνην, ἐτίμα δὲ τὴν ἀνδρικὴν ὑπερηφάνειαν».

*** Πρό τινων ἐτῶν, ὁ διάσημος φυσιοδίφης Δάρβιν παρέλαβεν ἐν τῇ οἰκίᾳ του ἓν κυνάριον, ὅπερ ἐκάλεσε Πόλλυ. Καίτοι τὸ ζῷον ἐκεῖνο οὔτε ὡραῖον ἦτο, οὔτε ἔκτακτον νοημοσύνην ἐκέκτητο, ὁ Δάρβιν ὅμως ἠρέσκετο νὰ καταγράφῃ ἐπιμελῶς ἐν ἰδίῳ ἡμερολογίῳ τὰ κινήματα καὶ τὰς πράξεις τοῦ Πόλλυ, ὃν πολλαχοῦ τῶν συγγραμμάτων του ἀναφέρει. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κυρίου του, ὅστις κατέστησε γνωστὸν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον τὸ ὄνομα τοῦ Πόλλυ, οὗτος κατεδίκασεν ἑαυτὸν εἰς ἀσιτίαν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὸν εὗρον νεκρὸν ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ τοῦ Δάρβιν.

*** Κατά τινα ἐπίσημον ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐν τοῖς ἀγγλικοῖς σιδηροδρόμοις συμβάντων δυστυχημάτων, ἐφονεύθησαν ἐν πάσαις ταῖς γραμμαῖς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 523, ἐπληγώθησαν δὲ 1132. Πρὸς τούτοις συνέβησαν 169 συγκρούσεις καὶ 147 ἐκτροχιάσεις.

*** Πρό τινων ἡμερῶν ἐγράφη ἐν ταῖς ἐφημερίσι

καὶ ἀνηγγέλθη ὡς ἀληθὴς τῆς ἐπιστήμης θρίαμβος, ἡ ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ἰατροῦ **Koch** γενομένη ἀνακάλυψις τοῦ φθοροποιοῦ παρασίτου τῆς φθίσεως. Ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς φύλλοις ἀναγινώσκομεν καὶ ἑτέραν ἀνακάλυψιν, χειρουργικὴν ταύτην, ἣ κάλλιον εἰπεῖν μέθοδον δι' ἧς θεραπεύεται ἡ ἐπάρατος νόσος ἡ μαστίζουσα ἀπὸ τοσούτου χρόνου τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὁ διαπρεπὴς ἰατρὸς **Bloch** ἐν τῷ ἐσχάτως συνελθόντι ἐν Βιεσβάδεν συνεδρίῳ τῶν χειρουργῶν, ἐποιήσατο σπουδαιοτάτας ἀνακοινώσεις ἐπὶ τῶν πειραμάτων ἅτινα μέχρι τοῦδε ἐνήργησε πρὸς ἀποκοπὴν μέρους τοῦ πάσχοντος πνεύμονος. Ἡ μέθοδος αὐτοῦ εἶνε ἁπλουστάτη. Ἀνοίγει τὸν θώρακα, κόπτει τὸ προσβεβλημένον μέρος τοῦ πνεύμονος καὶ θεραπεύει ἀκολούθως τὴν πληγὴν δι' ἐσωτερικῶν μέσων. Τὰ γενόμενα ἄχρι τοῦδε πειράματα ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ἐγχείρησις αὕτη ὅσον φοβερὰ καὶ ἂν εἶνε παρέχει ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Μέχρι τοῦδε ὁ ῥηθεὶς ἐπιστήμων δὲν εἶχε τολμήσει νὰ κάμῃ πειράματα ἐπὶ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀλλὰ νῦν πτωχός τις ἐργάτης ἐκ Στουτγάρδης φθισικὸς ἀπὸ καιροῦ καὶ προβλέπων ἄφευκτον τὸ τέλος του, ἔσχε τὸ θάρρος νὰ προσέλθῃ ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸν ἰατρὸν καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν σκληρὰν δοκιμασίαν. Ὁ ἰατρὸς συγκατένευσε προθύμως, ἡ δὲ ἐγχείρησις γενήσεται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας. Τὴν ἔκβασιν ἀναμένει ἀνυπομόνως σύμπας ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος διότι ἂν αὕτη ἐπιτύχῃ θὰ ἐπιφέρῃ ἀληθῆ ἀναστάτωσιν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ.

Ἡ κυβέρνησις τῆς δημοκρατίας τῆς Κόστα Ρίκκα ἐν Ἀμερικῇ ἐποιήσατο ἓν μέγιστον βῆμα ἐν τῇ ὁδῷ τῆς χειραφετήσεως τῶν γυναικῶν. Πρό τινος ἡ κυβέρνησις αὕτη διώρισεν ἀντιπρόσωπον αὐτῆς ἐν Οὐασιγκτῶνι τὴν κυρίαν Βεατρίκην. Ὁ πρωτοφανὴς οὗτος πρεσβευτής, ἐγεννήθη ἐν Ἀλαβάμᾳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, διέμεινεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν Κόστα Ρίκκα, ἔνθα εὐηρέστησε τοῖς πολιτικοῖς ἀνδράσι τῆς χώρας ταύτης, οἵτινες διώρισαν αὐτὸν ἐπίσημον ἀντιπρόσωπον τῆς μικρᾶς δημοκρατίας τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς παρὰ τῇ πρωτοτόκῳ αὐτῆς ἀδελφῇ, τῇ δημοκρατίᾳ τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν.

Γάμος τελούμενος εἰς τὸ ὕπαιθρον ὑπὸ τὴν σκέπην ἀλεξιβροχίου, δυνατὸν νὰ ἔχῃ τι τὸ ἐκκεντρικὸν παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἐν Ἀμερικῇ οὐδὲν τὸ παράδοξον ἔχει. Οὕτω μετὰ πάσης ἀφελείας ἀφηγεῖται τοιοῦτόν τινα γάμον τὸ *Δελτίον τῆς Νόρβιχ*.

Τὸν σεβάσμιον τῆς Μοντβίλ ἐν Κοννεκτικούτῃ ἐφημέριον ἐπεσκέφθη, λέγει, ἡμέραν τινὰ νεαρόν τι ζεῦγος παρακαλοῦν θερμῶς αὐτὸν νὰ ἑνώσῃ τοῦτο διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ ὑμεναίου. Ἡ ἄδεια ὅμως ἡ ἐπιτρέπουσα τὸν γάμον εἶχε συνταχθῆ ἐν τῇ γείτονι κοινότητι τῆς Νόρβιχ, ἐξ οὗ καὶ ἠναγκάσθη ὁ ἐφημέριος ν' ἀποποιηθῇ τοῖς μελλονύμφοις τὰς εὐχὰς αὐτοῦ, καθόσον ἀπηγορεύετο νὰ τελεσθῇ τὸ μυστήριον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Μοντβίλ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει. Ἀλλ' ὁ μνηστὴρ, μὴ ἐννοῶν οὐδαμῶς νὰ βραδύνῃ, παρακαλεῖ τὸν ἐφημέριον νὰ διέλθῃ μετ' αὐτοῦ καὶ τῆς μνηστῆς του τὰ ὄχι μακρὰν κείμενα ὅρια τὰ διαχωρίζοντα τὴν κοινότητα τῆς Μοντβίλ ἀπὸ τὴν τῆς Νόρβιχ, καὶ νὰ εὐλογήσῃ τοὺς γάμους αὐτῶν ἐν ὑπαίθρῳ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς τελευταίας. Ὁ σεβάσμιος λειτουργὸς συνήνεσεν ἀμέσως καὶ συνώδευσε τὸ περιχαρὲς ζεῦγος μέχρις ἐκεῖ, ὅπου ὑπὸ τὴν σκέπην ἀλεξιβροχίου, ὅπερ μεθ' ἑαυτῆς ἡ κόρη ἔφερεν, ἀπήγγειλε τὰς γαμηλίους εὐχάς.

Οἱ Ἰταλοὶ οὐδενὸς ἀμελοῦσι μέσου, ὅπως καταστήσωσιν ἀθάνατον τὴν μνήμην τοῦ Γαριβάλδη· ἀλλ' ἐν τῷ ἐξάλλῳ αὐτῶν ἐνθουσιασμῷ προβαίνουσι καὶ εἰς ἀλλόκοτα. Ἐν Ρώμῃ ἐγένετο πρότασις νὰ κληθῇ «νῆσος τοῦ Γαριβάλδη» ἡ Καπρέρα, ἐν ᾗ διήνυσεν ὁ ἥρως τὰ τελευταῖα τοῦ βίου του ἔτη· ἄλλοι πρακτικώτεροι ἀπεφήναντο νὰ κτισθῇ ἐν Καπρέρᾳ νοσοκομεῖον στρατιωτῶν ἀπομάχων, καθῆκον ἐχόντων νὰ φυλάττωσι τὸν τάφον τοῦ Γαριβάλδη· νὰ ἀνεγερθῇ δὲ καὶ φάρος, ὃν οἱ ἐν τῇ μεσογείῳ ναυτιλλόμενοι νὰ καλῶσι «Φάρον τοῦ Γαριβάλδη».

Ἡ μέλλουσα τῆς γερμανίας αὐτοκράτειρα Βικτωρία ἔχει λεύκωμα, εἰς ὃ ἐνέγραψαν διαφόρους ῥήτρας καὶ τὰ ὀνόματά των οἱ περιφανέστατοι τῶν Γερμανῶν. Προσκληθεὶς καὶ ὁ Μόλτκε νὰ κοσμήσῃ τὸ λεύκωμα διὰ τῆς ὑπογραφῆς του, ἔγραψεν «Ἡ μὲν ἐπίφασις παρέρχεται, ἡ δὲ ἀλήθεια μένει». Κάτωθεν τῆς λακωνικῆς ῥήτρας ὁ ἐν τῇ νεότητι πολλὰ δοκίμια ποιητικοῦ οἴστρου παρασχόμενος Βίσμαρκ ἔγραψεν· «πιστεύω, ὅτι ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ ἡ ἀλήθεια ἀείποτε νικᾷ· πρὸς τὸ ψεῦδος ὅμως τοῦ ἐνθάδε βίου μάτην ἀγωνίζεται αὐτὸς ὁ ἡμέτερος στρατάρχης».

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Δύναμις τῆς ἕξεως.

Ὅλας μου τὰς ἐλπίδας ἀνατίθεμαι εἰς τὴν ἕξιν, ἐφ' ἧς καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ νομοθέτης καὶ διδάσκαλος ἐβάσισαν κυρίως τὴν πεποίθησιν αὐτῶν. Τὴν ἕξιν, ἥτις τὰ πάντα καθιστᾷ εὔκολα, καὶ ἀπομακρύνει πάντα τὰ ἐμπόδια ἀπὸ τῆς συνειθισμένης πορείας. Ποίησον τὴν νηφαλιότητα ἕξιν, καὶ ἡ φιλοποσία ἔσαι βδελυκτή· ποίησον τὴν σωφροσύνην ἕξιν, καὶ ἡ ἀκολασία θέλει θεωρεῖσθαι ὡς ἔγκλημα φοβερόν. Συνείθισον τὸν παῖδα νὰ σέβεται θρησκευτικῶς τὴν ἀλήθειαν, νὰ προσέχῃ ἐπιμελῶς τὴν περιουσίαν τῶν ἄλλων, ν' ἀπέχῃ μετ' αὐστηρότητος πάσης ἀνοήτου πράξεως, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι οὐδέποτε θὰ ἴδῃς αὐτὸν νὰ ψεύδεται, ἢ νὰ ἐξαπατᾷ, ἢ νὰ κλέπτῃ.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».